

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM	SAYFA
ÖNSÖZ	2
TARİHTE İLK KRAL KAHRAMAN GILGAMES	3
Enkidu'nun Bulunusu	7
Gilgames ile Karsilasma	11
Ejder Humbaba (Huvava)	13
Gök Bogasi	18
Enkidu'nun Hastalanmasi	21
Sonsuzlugu Arama	26
Tufan	31
GILGAMES DESTANI'NIN BULUNUSU	37
GILGAMES KIMDI?	38
DESTANIN YAZILDIGI TABLETLERİN ÖZETİ	38
Sümerce Olarak Yazilmis Gilgames Destanlari	40

ÖNSÖZ

Bu küçük kitap, Semerlilerin bundan binlerce yıl önce yaşamış olan kahraman krali Gilgames'in serüvenlerini kapsayan bir öyküdür. Aslında bu öyküde olan konular, Gilgames'in yaşadığı çağdan itibaren yüzyıllar boyunca ağızdan ağıza geçtikten sonra çivi yazısıyla destan halinde tabletlere yazılmıştır. Kazılardan çıkarılan bu tabletlerin kırıkları ve bozuklukları nedeniyle metnin birçok yerinde boşluklar bulunmaktadır. Bu yüzden dış ülkelerde bu destanın çevirileri genellikle akademik ortamda okunmaktadır.

Ülkemizde ilk kez 1942 yılında, Ankara Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Sümeroloji Profesörü B. Landsberger tarafından destanın çivi yazılı metninden Alıncaya yapılan çevirisini, profesörün tercümanı olan Muzaffer Ramazanoglu Türkçeye aktarmıştır. Bu çevirinin, 1989 yılında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından "Dünya Edebiyatından Seçmeler" olarak yeniden baskısı yapıldı. Kitapta birçok yer eksiktir. Bunların bir kısmı daha sonra çeşitli yerlerde yapılan kazılardan çıkan parçalarla tamamlandı. Fakat yine de metnin yüzde 60'i eksiktir. Ben, yeni tamamlamalarla bir çevirisini yapmayı düşündüm ve başladım da. Fakat gördüm ki, yine metindeki eksiklikler, özellikle pek çok tekrar yüzünden herkes tarafından siir halinde okunması sıkıcı, anlaşılması güç olacak. Bunu göz önüne alarak destanı bir öykü şeklinde yazmayı denedim. Fena olmadığını görünce devam ettim. Ba-billiler, Sumerce yazılmış tek tek konular, Akad dilinde bir bütün destan haline getirmişlerdi. Sumerce yazılıp destana alınmamış öyküleri, XII. tablette yazılanları ve destanda bulunmayan, fakat Akadca siir halinde yazılmış Gilgames'in doğumunu anlatan öyküyü de ekledim. Destanda Tanrılar çok rol oynuyor, fakat asıl konu insan. Bu bakımdan Tanrılarını daha az meydana çıkarmaya çalıştım. Tanrılar içinde Gilgames'e en yakın olan Güneş Tanrısı. Yabancı adamı olan Enkidu, Sümer hikâyelerinde Gilgames'in yardımcısı, hizmetçisi durumunda. Ona karşı Akadca-sında Gilgames'in can arkadaşı. Ben de öyküde onu arkadaş yaptım. Bu yolla Gilgames destanının tümünü ve Gilgames'e ait yazılan bütün konuları bir araya toplamış oldum.

Tutkuları, sevinçleri, acıları, umutları ve hayal kırıklıklarıyla bugüne bağlanan tarihin ilk kahraman kralını tanıtmak amacıyla kaleme aldığım bu öykü, amacına ulaşır mı ne mutlu bana!

Muazzez İlmiye Çığ

TARİHTE İLK KRAL KAHRAMAN GILGAMES

Gilgames, sarayın Fırat Nehri'ne bakan bölümünde oturmuş, nehrin sakin sakin akan sularını, suların üzerinde salına salına gidip gelen tekneleri, yelkenlileri izliyor, bir taraftan düşünüyordu. Omuzlarına kadar inmiş siyah saçları, kir düsmeye başlamış sakalı ve biyiginin süslediği yüzü. deri elbisesinden açık kalan kol ve bacaklarının adaleleri, uzun boyu, iri gövdesi ile bir taraftan çok yakışıklı, bir taraftan çok güçlü görünüyordu. Halkı onu kendilerinden çok üstün ve farklı bulduklarından, onda bir Tanrısallık var diye düşünmüş ve vücudunun üçte ikisinin Tanrı, üçte birinin insan olduğuna inanmışlardı. Bu yüzden annesinin Tanrıça Ninsun, babasının da, kendisinden bir önceki Kral Lu-galbanda olduğunu söylüyorlardı.

Gilgames, Uruk şehrinin kraliydi. Onun kral oluşu hakkında da garip bir öykü vardı. Sözde babası kendinden iki önceki Uruk Kralı olan Emmerkar imiş. Bir gün Kral'a bir falci, kızının bir oğlu olacağını, büyüdüğünde kralı, yani dedesini öldürerek krallığı elinden alacağını söylemiş. Bunun üzerine Kral, kimseyle beraber olmaması için, kızını bir kuleye kapatmış. Disari çıkmasını önlemek için de, yanına bir bekçi koymuş. Bu kadar önlemeye rağmen, kız yine hamile kalmış. Dokuz ay sonra kızın bir oğlu olmuş. Bekçi çocuğu görünce, Kral kendisini öldürecek korkusuyla çocuğu kuleden aşağı atmış. O sırada kulenin altından bir kartal uçuyormuş. Çocuğun düştüğünü gören kartal, hemen onu sırtına almış ve bir hurma bahçesinin kenarına büyük bir dikkatle bırakmış; onu bırakırken bahçıvan görmüş. Ne olduğunu anlamak için yanına yaklaşıncı güzel bir bebekle karşılaşmış. Hemen onu alıp evine götürmüş. Karısı ile birlikte "her şeyi gören ve bilen" olsun diye ona aynı anlama gelen "Gilgames" adını vermişler. Çocuk büyüyüp delikanlılık çağına gelince, bahçıvanın yanından ayrılmış. Dere tepe düz demeden, şehir şehir dolasmaya başlamış. O arada yazı yazmayı, okumayı öğrenmiş. Adına uygun olarak birçok bilgi edinmiş. Akil soranlara akıl vermiş, yol soranlara yol göstermiş. Böyle dolasırken, bir gün yolu onu Uruk'a getirmiş. Uruk, büyük bir şehir. Sokaklarda hayran hayran dolasırken, onu görenler bir yabancı olduğunu anlayarak, "nereye gidecek?" diye arkasına takılmış. Nihayet şehrin büyük Pazar Meydanı'na gelmişler. Derken, etrafına halk toplanmaya başlamış. Gilgames, bir heykel gibi durarak gelenlere, gelenler de ona bakıyormuş. Şehrin yaşlıları aralarında, "Kralımız öldü. Bir oğlu yok. Bu delikanlı hem iri vücudu, hem yakışıklılığı ile tam bize kral olacak gibi. Gelin bunu kralımız yapalım" diye konuşmaya başlamışlar. Herkes birbirine bu lafı aktarmış. Her duyan bunu onaylamış. Bunun üzerine, yaşlılar gidip ona kendisini kral yapmak istediklerini söylemişler. Gilgames, hiç düşünmediği böyle bir isteği geri çevirir mi? Hemen kabul etmiş. Bunun üzerine onu saraya götürüp, giydirip, kusatmışlar ve krallık tahtına oturtmuşlar. İşte o böylece Uruk Kralı oluvermiş. Uruk, Sümer ülkesinin Tufan'dan sonra ilk var olan şehirlerinden biriydi. O zamandan Gilgames'e kadar dört kral yönetmiş Uruk'u.

Uruk'un bir de bastanrısı ve koruyucu Tanrısı vardı: Gök Tanrısı An. Sümer'de her şehrin bir bastanrısı bulunuyordu. Fakat, Uruk'un bir ayrıcalığı vardı. O da, Sümer ülkesine bereket ve bolluğu, sevmeyi sevismeyi, barısı ve savaşı getiren, güzeller güzeli Tanrıça Inanna ve kocası Çoban Tanrısı Dumuzi'nin burada oturuyor olmasıydı. Çoban Tanrısı'nın orada bulunması nedeniyle Sümer'in en büyük hayvan yetistirme ve toplama merkeziydi Uruk. O yüzden Uruk'a "agıllar şehri" de denirdi.

Buranın halkı da çok çalışıyordu. Zaten atalarının en büyük özelliği de çalışkanlıkları değil miydi?

Onlar bu topraklara gelir gelmez, gürül gürül akan Fırat ve Dicle nehirlerinin taşan sularını kanallara alarak, kuru toprağı sulamışlar, bataklıkları kurutmuşlar, bağlar, bahçeler yaparak her türlü ürünü yetistirmeyi bilmislerdi. Bugünkü Ufuklular da onların torunları değil miydi? Atalarından öğrendiklerine yeni buluşlar katarak uygarlıklarını geliştirmekteydiler.

Depolarında ürünleri, agıllarında hayvanları hep dolu bulunuyordu. Dokuma tezgâhlarında, hayvanların yünlerinden, bitkilerden elde ettikleriyle en güzel kumaslar dokunuyordu. Bu kumaslardan ve deri atölyelerinde terbiye edilmiş derilerden yapılan elbiselerin ünü bütün komşu milletlere yayılmıştı.

Bu ülkeler, üretilen bu mallardan alabilmek için adeta yarışıyorlardı. Uruklu tüccarlar, arabalar, tekneler, esek kervanlarıyla ürettikleri malları oralara götürüyor; bunlara karşılık kendi ülkelerinde bulunmayan taş, ağaç, altın, gümüş, değerli mallar ve taşları alıyorlardı.

Zengindi Uruk, çok zengin, Gilgames de çok mutluydu. Bu şehrin bilginleriydi ilk yazıyı başlatan; okullar açtırıp okuma yazma öğrettiren, bilgileri kil üzerine yazdırıp ölümsüzleştiren, ilk araba tekerlegi burada meydana getirilmiş, ilk saban burada yapılmış, sabana ilk öküz burada koşulmuştu.

Fakat, dost uyur, düşman uyumaz derler ya! Bu zenginliği, bu görkemliliği kiskaniyordu etraflarında bulunan ilkel halklar.

Bunlar öyle ilkeldiler ki, ev yapmasını, ölümlerini gömmesini bile bilmiyorlar, etleri çig çig yiyorlardı. Böyle bilgisiz, böyle görgüsüz olan bu insanlar, zaman zaman sürüler halinde Uruk'a saldırıp, yakıp yiyor, kan döküyor, ellerine geçeni çalıyor, kaçıyorlardı.

Gilgames, kral olur olmaz, bu düşmanlarından şehri koruma altına almayı düşünmüş ve şehrin etrafına kalın duvarlar yaptırmayı planlamıştı.

İşte şimdi yaptırdığı duvar bütün görkemiyle karşısındaydı. Şehrin çepeçevre etrafını

kusatmisti. Sehre girip çikmak için duvarin çeşitli yerlerine bakirle kapli ağaçtan yapilmis kalın kapılar konmustu. Artık kolay kolay hiçbir düşman giremeyecekti bu sehre. Hatta yabancı olarak sehre girmek isteyenler, kimlikleri belirleninceye kadar günlerce, bazen aylarca bekletiliyordu kapılarda.

Bu duvarin yapılması hiç de kolay olmamisti. Bütün sehrin erkekleri gece gündüz demeden çalışmışlar, evlerine gidememişler, çocuklar babalarını, kadınlar kocalarını görememekten dolayı üzölmüş, ağlayıp sızlamışlardı; ama ne olursa olsun duvar bir an önce bitmeliydi. Gilgames, kimsenin gözünün yasına bakmamış, yorgunluk dinlememiş, insanları oturmadan çalıştırmisti.

Fena mi etmisti? Sonunda üzerinde arabayla bile gidilecek kadar geniş olan bu duvar, kuleleri kapıları ile ortaya çıkmisti. Artık herkes düşman saldıracak korkusunu yasamadan yatagında rahatça uyuyabilecekti. Duvarin saraydan görünümü de oldukça görkemliydi! Gilgames, büyük bir gururla kendi kendine "Duvarin disı bakirle kaplanmış gibi pıril pıril parlıyor. Duvarin üzerine çıkıp gezenler, onun pısmis tuğladan yapıldığını anlayıp sasacaklar" diyordu. Kolay mıydi o kadar pısmis tuğlayı yapmak! Kerpici pısmirmek için yığınlarla kamış, baska ölkelerden satın alınan yığınlarla odun kullanılmisti.

"Duvarı görenler, onun bugün yapıldığına inanmayacaklar. Temelinin yedi bilge* tarafından konulduğunu düşünceklerdir.

** Sümerlilerin inanısına göre. Tufan'dan önce yedi bilge kisi denizden çıkıp, sehirlere dağılmış ve oralarda uygarlığı öğretmişler insanlara. Tutan kahramanı, onları gemisine alarak kurtarmış ve tekrar sehirlere uygarlık öğretmişler.*

Halbuki, onu ben yaptım. Ben Kral Gilgames. İyi ki, onun teme line, bu duvarı benim yaptığımı bildiren bir yazıyı değerli mavi taş üzerine yazdırıp bronz bir kilitle kilitli bakır kutu içine koydurdum. Herkes bilsin bunu benim yaptırdığımı. Hiçbir kral böyle bir duvar yaptıramaz! Yaptırdığım yalnız o mu? Sevgili Tanrıçamız Inanna'nın Eanna Tapınagını da ben yaptırmadım mı? O da buradan ne kadar görkemli görünüyor" diyordu.

Sehir duvarının dışındaki yeşil tarlalar, bahçeler göz alabildiğine uzanıyor, sehrin içini de tapınakların bahçeleri ve parklar süslüyordu.

Bu kadar güzellikler arasında Gilgames bir türlü yaptıklarıyla yetinmek istemiyordu. O halkı için daha yararlı işler yapabilirsin diye, kafasını durmadan yoruyordu.

"Nasıl olsa herkes gibi ben de öleceğim. Sonum gelmeden halkimin bu yapılarıdaki çalışmalarına karşı, onları mutlu edecek, sevindirecek, aynı zamanda benim adımı da unutturmaya cak bir iş yapmalıyım" diye düşünüp duruyordu.

O gün Gilgames'in birdenbire aklına ne yapacağı geliverdi. Evet daha önce bunu neden akıl edememisti. Sevgili arkadaşı Enkidu'yu çağırarak üzere yerinden fırlar fırlamaz onunla burun buruna geliverdi. Enkidu, Gilgames'in yanına girmek için salo nun kapısına geldiğinde, Gilgames'in kendinden geçmişçesine düşüncelere dalmış olduğunu görmüş, onu bu düşüncelerden ayırmamak için kapıda onu gözlüyordu. Gilgames'in yerinden kalkmasıyla o da içeriye dalmisti.

Gilgames, "Sevgili arkadaşım, ne yapacağımı buldum, ne za mandır beni düşündüren sorunun yanıtım şimdi, evet şimdi buldum" deyince, Enkidu büyük bir saskinlik içinde, "Ne imiş o, çabuk açıkla bana!" diye merakla sordu:

Gilgames, "Biliyorsun, insanlar durmadan ölüyor. Bizim ne zaman öleceğimizi Tanrılarımız tuğlamıza yazmışlar. Bu zaman gelmeden önce, ölkeme ve insanlarımıza yararlı bir iş yapmak istiyorum. Hem de böylece öldükten sonra adimin unutulmamasını sağlamış olurum" dedi.

Enkidu, "Ne diyorsun sen?! Sehrimizi koruyacak koca duvari, Tanrılarımızın yıkılmış tapinaklarını yaptırmadın mı? Onlarla da yetinmedin, gözbebegimiz, güzel Nippur sehrimizdeki ulu Tanrımız Enlil ve onun karısı Tanrıça Ninlil'in yıkılmaya yüz tutmuş Tummal'ini de yaptırdın ya!" dedi.

Gilgames, "Ama onları ben değil, halkımız yaptı. Onlar bunun için ne kadar üzüldü ve sikildi, sen bilemezsin!"

Enkidu, "Ya dize getirdiğin KIS sehrinin kralı Agga'ya ne diyelim?!"

Gilgames, Agga'nin adını duyunca gülümsedi ve onunla olan serüveni gözlerinin önüne geldi. Kral ona, "Uruk, benim yönetimim altına girecek!" diye haber göndermişti. Bak hele! Kolay mıydı Gilgames gibi bir kralın ve sehrinin başka bir yönetime alınması. Yine de Gilgames ona karşı hemen askerlerini toplayıp savaşa çıkmamış, önce halkının buna ne diyeceğini öğrenip, ona göre davranmayı doğru bulmuştu. Bunun için sehrin yaşlılar meclisini toplamış, onlara "Kis Kralı Agga sehrimizi yönetimine almak istiyor. Ne dersiniz, savaş özgürlüğümüzü vermeyelim mi, yoksa boyun eğip onun yönetimine girelim mi?" diye sordu. Gilgames, onların verdiği cevaba sasıp kalmıştı: "Aman" demişlerdi, "savaş edip öleceğimize, onun yönetimine giriverelim!" Gilgames, hiç beklemediği bu yanıtı, "Ne garip" diyordu, "yaşlılar ölümleri yaklaşıncaya daha çok ölümden korkuyorlarmış". Gilgames, aynı soruyu gençler meclisine yöneltmişti. Onlar hiç düşünmeden, "Ölse bile savaşalım. Özgürlüğümüzü kimseye kaptırmayalım" demişlerdi. Neyse ki, bir savaşa meydan kalmadan, Kral Agga, Gilgames'in büyük tepkisi üzerine korkarak, sözünden dönmüş, Uruk'un yönetimine göz dikmekten vazgeçmişti. Gilgames dalmış bunları düşünürken, Enkidu'nun, "Sen hâlâ ne yapmak istediğini anlatmadın?" sözleriyle kendine geldi ve hemen yanıtladı: "Sedir ormanlarını bekleyen canavar (Huvava) Humbaba'yi öldürmek!" Enkidu sakin sakin Gilgames'e bakarak, "Hani su ölümsüzlük ülkesi denilen yerdeki ejder mi?" dedi. Gilgames, "İyi bildin, öldürülmesi gereken canavar o! Biliyorsun, ülkemizde orman yok. Halkımız gerekli ağacı, keresteyi oradan getirmeye çalışıyor, ama ejder yüzünden ormana rahatlıkla giremiyor insanlarımız. Eğer gidip o canavarı öldürsek, ülkemize rahatlıkla kereste getirilir. Binalarımız, esyalarımız, teknelerimiz, bol bol yapılabilir. Ayrıca böyle bir olay adima ad, sanıma san katar. Bu kahramanlığım kolay kolay unutulmaz" dedi.

Sakinliği hâlâ üzerinden atamamış olan Enkidu, "İyi, ama biliyor musun, o canavar o kadar korkunçmuş ki, kükrediyi zaman yer gök inler, ağzından nefes yerine ateş çıkarmış. Disleri ejderha disiyi, yüzü aslan yüzü gibiymiş. Saldırısı bir tufan fırtınasına benziyormuş. Onunla sen nasıl başa çıkabileceksin?" dedi.

Gilgames, "Ama biz beraber olur, el ele verirsek, karşımıza ne çıksa onu alt edebiliriz."

Enkidu, "Sen onunla bogsurken ölürsen, annen kim bilir ne kadar gözyaşları döker, ne çığlıklar atar, düşünmüyor musun onu?"

Gilgames, "Sen üzülme arkadaşım! Ben ölmeyeceğim, annem de benim için üzülmeyecek! Yeter ki, sen benimle gel ve bana yardım et!"

Enkidu, "Öleceğimi bilsem, seni asla yalnız bırakmam, arkadaşlığımız nerede kaldı!" dedi.

Gilgames, Enkidu'nun bu cevabından çok duygulandı. Arkadaşlık bu değil miydi? Ama o, Enkidu'yu buluncaya kadar kendisine böyle arkadaşlık edecek kimsesi yoktu. Etrafı insan doluydu, fakat onların içinden gücüne, kafasına uygun bir arkadaş bulamamıştı. Koca bir ülkesi, görkemli bir şehri, çalışkan halkı vardı, ama o yapayalnızdı ve bu yalnızlık onu çok mutsuz ediyordu. Bu mutsuzluk içinde, bir gün, Tanrıça Inanna'nın kendisine hediye ettiği davulla tokmağı aklına geldi. Onları hak etmişti doğrusu. Güzel Tanrıça çok üzüntülü olarak, bir gün ona gelmiş, bahçesindeki huluppu ağacını kesmesini rica etmişti.

Gilgames hemen kosmustu onun bahçesine. Gördüğüne inanmamıstı. Agacın köküne ejder gibi koca bir yılan girip yerleşmiş, gövdesine Lilit adlı cin kurulmuş, en tepesine de Anzu kusu yuvasını yapmış. Hepsi Tanrıça'nın ağacı kesmesine engel olmuş. Halbuki Tanrıça o ağacı Fırat Nehri'nde sürüklenirken görmüş ve oradan yakalayıp getirerek bahçesine dikmişti. Amacı da ağaç büyüdükten sonra onu keserek ondan kendisine bir taht, bir kürsü ve bir yatak yaptırmıştı.

Gilgames, korkusuzca ağaca yaklaşıp öyle bir vuruş vurmuş ki, yuva yapmış olanlar nereye kaçacaklarını bilememiş, dağılıp gitmişler. Gilgames de onu keserek Tanrıça'ya vermişti. Tanrıça da ondan istediklerini yaptırdığı gibi artanından da Gilgames'e hediye etmek üzere bir davul ve tokmak yaptırmıştı.

Ne zamandır onlar bir kenarda duruyordu. Gilgames hemen ikisini de eline alıp sokaka kosarak var gücüyle vurmaya başlamıştı davulu. Halk, "Ne oluyor?" diye sokaga fırlamıştı. Onun pek hosuna gitmişti halkın bu saskinliği: "Kral değil miyim, istediğimi yaparım. Kimse de bana karışamaz" diye, gece gündüz davulu çalmayı sürdürünce, halk o kadar rahatsız olmuş ki, kendi aralarında, "Kralimize kendi gücü ve gönlüne göre bir arkadaş bulunmalı ki, onunla gezip tozsun, gülüp söylesin ve bizi rahat biraksın" diye bir taraftan konuşuyor, bir taraftan da Tanrılara bunun için yakarıyorlardı. En sonunda Gök Tanrısı An, onların yakarışlarına kulak vermiş ve yüce Tanrıça Aruru'ya, "Haydi bakalım Gilgames'i nasıl yarattıysan, şimdi de gerek vücut, gerek kalp bakımından ona denk birini yarat!" dedi. Tanrıça ellerini yıkamış, nehir kenarından bir toprak kil almış, ona bir adam şekli vererek, onu kirlere birakivermişti.

Enkidu'nun Bulunusu

Bir gün ormanda avlanan bir avcı gördüğüne inanmadı. "Yanlış mı görüyorum" diye gözlerini ovuşturuyordu. Hayır yanlış değildi. Etrafında çeşitli hayvanlarla iki ayak üzerinde yürüyen, vücudu killarla kaplı bir yaratıktı gördüğü. Ne olabilirdi o? Maymunlar da iki ayak üzerinde yürüyebiliyorlardı, ama onların kuyrukları vardı. Bu bir maymun olamazdı.

Yaratığın yanındaki aslanlar bile onunla tam bir arkadaş gibiydiler. Avcı, siril siril akan pınarın yakınına hayvanları yakalamak için tuzaklar kurmuştu. "Nasıl olsa su içmek için hayvanlar gelir buraya, onları böylece yakalarım" demisti.

Fakat ne oluyor! Yaratık kurduğu tuzakları söküp söküp atmıyor mu? Avcının ağzı açık kaldı. Saskinlikten ne yapacağı bilemedi. Hos, ne yapabiliyordu ki, o kadar hayvan ve bu güçlü yaratığa! Kendini göstermemeye çalışarak izliyordu durumu. Tuzaklar söküldükten sonra hep birden pınara yaklaşıp su içmeye başladılar. Yaratık da aynı onlar gibi su içiyor ve onlar gibi ot yiyordu. Avcı korkudan tir tir titiyor, yerinden kimildayamıyor, onları gözlemekten de kendini alamıyordu. Sonunda karar verdi, bu yaratık bir insandı. Evet o bir insandı. Fakat, ne kadar güçlü görünüyordu. Onunla karşılaşacak diye büyük bir korkuya kapıldı avcı. Sessizce olduğu yerde onların ayrılmasını bekledi. Hepsi suya kandıktan sonra, geriye dönüp geldikleri yöne doğru gitmeye başladılar. O da kendini onlara göstermemeye çalışıp, kosmaya başladı. Oturdıkları yere geldiginde nefes nefeseydi. Onu karşılayan babası, oğlunun avdan eli boş, fakat büyük bir korku ve saskinlik içinde döndüğünü görünce, oğlunun umulmadık bir tehlikeyle karşılaştığını tahmin etti. Hemen, "Ne oldu sana? Seni bu kadar korkutan, saskına döndüren neydi?" diye sorulan birbiri ardınca sıraladı.

Avcı. "Baba dur hele kendime geleyim, sana hepsini anlatacağım" dedi. Biraz dinlendikten sonra, büyük bir merakla ona bakan babasını daha çok bekletmemek için gördüklerini anlatmaya başladı: "Avlanmak için tuzaklarını kurmuş, onlara yakalanacak hayvanları gözliyordum. Birdenbire av tuzaklarını kurduğum yere doğru, sürü halinde birçok hayvanın geldiğini gördüm. Ortalarında iki ayak üzerinde yürüyen, saçları sakalı birbirine karışmış,

vücudu killarla kaplı bir yaratık da vardı. İlk ismi, kurdugum tuzakları bozmak oldu. Sonra pınardan su içmeye başladılar. O yaratık da suyu hayvanlar gibi içiyor, otları onlar gibi yiyordu. Yanındaki hayvanlar ona arkadaş gibiydi. Onları bir ağacın arkasına saklanarak izledim. Kanımca o yaratık bir insandı, fakat tam bir yaban insan. Çok korktum ondan. Baba, sen de görsen bana hak verirsin" dedi. Avcının babasını da büyük bir merak sardı. Hemen gidip onu görmek istiyordu. Fakat, ertesi günü beklemek zorundaydılar. Ertesi gün baba oğul büyük bir heyecanla yola çıktılar. Pınarın yakınına geldiklerinde, avcı yine tuzaklarını kurdu ve kendilerini göstermeyecek şekilde ağaçların arkasına saklanarak beklemeye başladılar. Avcı birden, "Baba geliyorlar!" dedi. Hakikaten uzaktan bir sürü hayvan pınara doğru yürüyordu. İkisi birden çit çıkarmamaya gayret ederek, onları izlemeye başladılar. Yaban adam, önce yerlere bakarak avcının kurdugu tuzakları buldu ve onları var gücüyle bozdu. Sonra hep birden pınara gelip suyu içtiler ve büyük bir neşe içinde geldikleri yere doğru gittiler.

Avcının babası, "Oğlum haklıymışsin sasırmakta ve korkmakta. Bu yaratık şimdiye kadar esine rastlamadığım bir insan" dedi. Birden adam, "Oğlum bak benim aklıma ne geldi. Biliyorsun bizim kralımız Gilgames'in kendisi gibi güçlü bir arkadaşı yok. Can sıkıntısından ne yapacağını bilmiyor. Davul ile gece gündüz kendisine göre eğleniyor, fakat halk bundan çok rahatsız. Bu adam ona bir arkadaş olabilir" dedi.

Avcı. "Baba. nasıl olur. bu yaban adamı hayvanlarla arkadaş olmuş. İnsanla hiç arkadaş olabilir mi?"

"Oğlum, hayvanlarla arkadaş olabilen, neden insanla olmasın. Yalnız onu eğitmek, insan gibi yedirip içirip insanlaştırmak gerek."

"Babacığım, bunu kim yapabilecek, biz insanlaştıracak mıyiz onu?"

"Hayır oğlum, onu ancak bir kadın eğitebilir. Biliyorsun, çocukları doğdukları andan itibaren anneleri eğitir. Konusmayı, yemeyi, içmeyi, sevmeyi, gülmeyi hep annelerimiz bize öğretti. Onun için bu adamı da ancak bir kadın eğitebilir." "Baba nereden bulacağız böyle bir kadın?" "Oğlum, hiçbir şey bilmiyormuş gibi konuşuyorsun. Hiç Tanrıçamız İnanna'nın tapınağına gitmedin mi sanki! Orada bunu yapabilecek birçok rahibe var. Özellikle erkekleri cinsel yönden eğiten rahibeler bunu mükemmel yapar. Onun için Uruk'a git. İnanna Tapınağı'nın basrahibesini bul, durumu ona anlat. O sana eğitici bir rahibe verecektir. Şimdi hemen yola çık ve gecikmeden böyle birini bulup getir" dedi.

Avcı hemen yola koyuldu. Babasının dediği gibi tapınağına gidip basrahibeyi bularak, niçin geldiğini, ne istediğini bir bir anlattı. Basrahibe biraz düşündükten sonra, "Buldum, bu işi en iyi yapabilecek Samhat'i vereceğim sana. O hem güzel, hem akıllı, hem de çok güzel lir çalar ve şarkı söyler" dedi.

Samhat'a haber verildi. Ona durum anlatıldı. O hiç "yapamam" demeden işi kabul etti. Avcı onun hazırlanıp gelmesini beklerken, duvarlardaki resimleri, sütunlardaki mozaikleri seyreliyordu. Ne güzel yapılmıştı onlar. Duvarların alt kısımları geniş serit halinde beyaza boyanmış; onun üst kısmına kırmızı, sarı renklerle hayvan, insan resimleri yapılmıştı. Sütunlarda çeşitli mozaiklerin nasıl yapıldığını daha önce görmüş, bunun nasıl akıl edildiğine şaşmıştı. Kil, büyük çivi gibi yapıyor, bas kısmı duvardaki resimlerin boyalı gibi sarı kırmızı renklerle boyanıyor ve henüz kurumayan sütunun sivisi içine çeşitli geometrik şekiller verilerek sokuluyordu. Bunun için binlerce çivi gerektiği şüphesiz. Tapınağın duvarları, sütunları hep kerpiçten yapılmıştı. Tas yoktu ki bu ülkede. Kerpiçlerin kirli görünüşünü kapamak için ne yöntemler bulmuştu Sümer sanatçıları. Tapınağın içi gidip gelen rahip, rahibeler ve Tanrılara kurban getiren, dua eden insanlarla canlıydı. Rahip ve rahibelerin kendilerine özgü giysileri vardı. Günah çıkaran rahiplerin kırmızı giysileriyle erkeklere cinsel yasamı öğreten rahibelerin basörtüleri çok göze çarpıyordu. Tanrılara sunulacak bira, sarap, süt, yağ gibi sıvılar küpler içinde sıralanmıştı bir kenara.

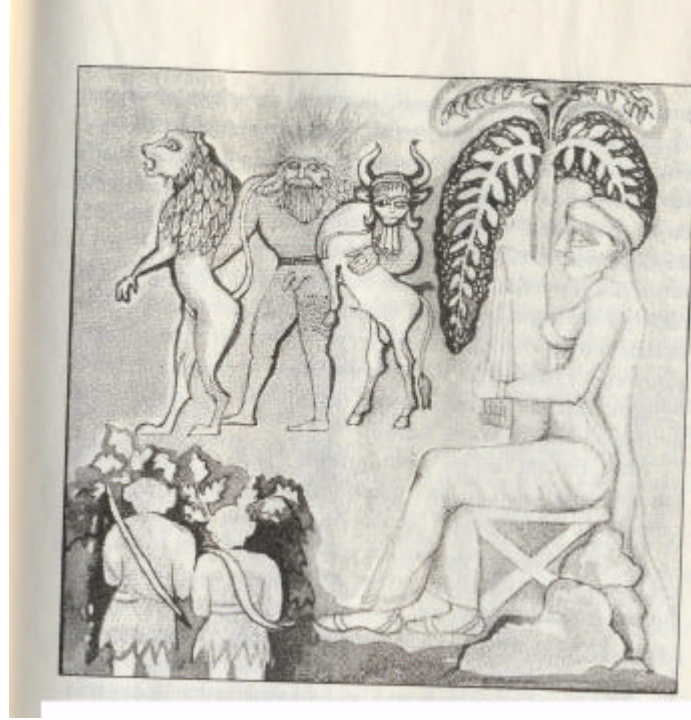
Boydan boya uzanan bir masanın üstüne de et, peynir, ekmeK gibi yiyecekler konmıstı. Onlar biraz sonra toplanıyor, Tanrı heykellerinin önündeki kerpiçten yapılmış sunagin üzerine konuyor, daha sonra da tapınagin mutfagina götürülüyordu. Yakılan tütsülerin kokuları, uzaktan uzaga gelen müzik sesleri avciya zamani unutturmıstı. Bas-rahibenin bir genç rahibeyle ona dogru geldigini görünce, hemen ayaga kalktı. Basrahibe, "Samhat, istenileni en iyi yapacak yetenektedir" dedi. Avcı Samhat'i görünce, neredeyse dilini yutacaktı. Daha evvel gördüğü rahibe sanki o degildi. Ne kadar degismisti! Önce elindeki koca lire gözü takildi. Lirin tellerinin takildigi yerlerin ucunda birer boga basi vardı. Arkasından rahibeye bir anda basından ayagina kadar baktı. Üzerinde insanin gözünü alan yesil, kirmizi renklerin karisimiyla olusmus, omzunun biri açık bir giysi vardı. Tül gibi bir kumastan yapılmış bu elbise içinde rahibenin dolgun vücudu olduğu gibi belli oluyordu. Dizlerine kadar çıplak olan ayaklarına sandalet giymisti. Uzun siyah saçlarım omuzlarına salivermiş, onları alnından bir bagla bağlamisti. Kalın siyah kasları altında pırl pırl parlayan gözleri sanki akıl saçıyor. Avcı bir an içinde bunları izlerken, rahibe ona sevecen bir şekilde, "Haydi gidelim" deyince, kendine geldi. Hemen yola koyuldular. Yolda avcı olanları ve kendisini bekleyen görevi yeniden anlattı. Aynı zamanda bin bir tehlike de olabilir di. Fakat, Samhat kendinden son derece emin olarak, "Merak etme, her şey yolunda gidecek" dedi. Rahibe, ne kadar güzeldi, ne kadar çekiciydi. Tatlı bir gülüsü vardı. Güldüğü zaman boyanmış gibi olan dudakları arasından inci gibi beyaz dişleri görünüyordu. Avcı hayran olmuştı ona. Konuşma konuşma yaptıkları uzun bir yolculuktan sonra, avcının babasının yanına geldiler. Oradan hep beraber pınarın yanına gittiler.

Samhat'i bir ağacın altına, pınara gelenler onu görmeyecek şekilde oturtular. Ona en güzel şarkıları çalip söylemesini önerdiler. Hava çok güzeldi. Güneş, ağaçların arasından ormana ışıklarını saçıyor, kuslar civil civil ötüyordu. Samhat da lirini aldı ve Tanrıça İnanna için yazılmış, onun aşk ve sevgilerini dile getiren bir ilahisini çalip söylemeye başladı. Samhat'in sesi o kadar güzeldi ki, kuslar bile onu dinleyip arkasından ona civiltilarıyla eşlik ediyorlardı. Orman bu seslerle inliyordu sanki. İnanılmayacak bir senlik başlamisti.

Avcı birden babasına "Geliyorlar!" dedi. Onlar da başka bir ağacın arkasına gizlenmişlerdi. Ortada yaban adam, etrafında küçük büyük hayvanlar gittikçe pınara yaklaşıyorlardı. Tavşandan aslana hepsi dost gibiydiler. Yine yaban adam tuzakları bulmak için yerleri gözleyiyor, bulduğunu koparıp atıyordu. Ne o! Birdenbire yaban adam olduğu yerde kaldı. Nereden geliyordu bu ses? Dinliyordu. Bütün hayvanlar da onunla birlikte yerlerinde kadının güzel sesine karışan lirin melodilerini durup dinlemeye başladılar. İnanılacak gibi degildi durum. Samhat kalın bir ağacın arkasında oturduğundan görünmüyordu. Yaban adam meraklı gözlerle etrafını incelemeye ve sesin geldiği yöne doğru yürümeye başladı. Avcı ile babası büyük bir heyecan içinde "ne olacak?" diye bekliyorlardı. Acaba bu yaban adam, kadının elinden çalgıyı alıp parçalayacak ve kadını yere çarpacak mıydı?

Derken adanı ağacın arkasındaki kadını gördü ve saskin saskin ona bakmaya başladı. İlk kez görüyordu böyle bir yaratığı! Sonra yavaş yavaş kadının yanına yaklaştı ve karsısına oturdu. Hayvanlar da onların etrafını sardı. Hepsi bu güzel müziği zevkle dinliyordu. Olacak şey degildi bu! Onlar ne beklemiş, ne olmuştı. Samhat hiç onları görmemiş gibi durmadan çalıyor, şarkılar söylüyordu. Yavaş yavaş etraftaki hayvanlar dağılmaya başladı. Fakat yaban adamın hiçbir yere ayrılmaya niyeti yoktu. O, o zamana kadar görmediğini görüyor, duymadığını duyuyordu. Kadın da bıkmadan, usanmadan, yorulmadan çalgısını çalıyor, şarkısını söylüyordu. O arada yaban adam, yavaş yavaş kadının yanına sokulmaya başladı. Samhat onu hiç görmemiş gibi davranıyordu. Bir ara, adam iyice kadının yanına sokuldu. Sonra yavaşça kadının eline elini degdirdi. Samhat, büyük bir sefkat ve sevgiyle baktı onun yüzüne. Göz göze gelince kadın güldü. Adam da gülüverdi. Samhat lirini bırakıp onun elini avucunun içine aldı. Fakat, adamın koca elleri, onun küçük küçük elleri içine sığmıyordu; ama

onun yumusakligi, sicakligi, o zamana kadar duymadigi bir heyecan verdi adama. Iyice kadinin dizinin dibine yanasti ve çalgisini tekrar çalmasini isaret etti. Müzik ve kadin, hiç umulmayacak sekilde etkilemistiydi yaban adamini. Kadin çalip söyledikçe, o daha çok sokuluyordu ona. Bir ara basini kadinin omzuna koydu. O kadar mutlu görünüyordu ki! Bunu gören avci ve babasi çok sasirdilar. Onlari birbirlerine bu kadar çabuk yaklasacaklarini asla düşünmemislerdi. Adam ne kadar yaban olursa olsun, onun bir insan tarafi vardi. Artik endise edecek bir neden kalmamisti. Onun tamamiyla insanlastirilmesi, artik Samhat'in elindeydi. Ona da kuskulan yoktu. Onlari bas basa birakarak oradan ayrildilar.

Samhat lirini yanina koydu ve bu yaban adamina sevgiyle sarildi. Adam da ona sarildi. Bir süre böyle kaldilar. Artik birbirlerine çok isinmislardi. Yaban adamini hayvanlarini unutmus, Samhat'in dizinin dibinden ayrilmiyor, o ne derse onu yapıyordu. Samhat ona "kirlarin adami" anlamina gelen Enkidu adini verdi ve ona önce adini söylemeyi öğretti. Bundan sonra onun gereğinden fazla uzamis saçini, sakal ve biyiklarini kesti, killarini temizledi ve pınarda onu bir güzel yıkadı. Getirdigi giysileri giydirdi. O yakisikli, güçlü bir sehir erkegi gibi olmustu. Samhat ona, o Samhat'a bakmaya doyamiyordu. Samhat, Enkidu'ya önce insan gibi yemek yemeyi, su içmeyi, sevmeyi, sevmeyi öğretmekle eğitime basladi. Bu arada konusmayi da öğretiyordu. Enkidu, Samhat ne derse, hiç karsi çıkmadan yapıyordu. Yavas yavas konusmayi öğrenmeye basladi. Günler geçiyor, Enkidu büyük bir dikkatle öğretileni öğreniyordu. Çok akilliydi. Bir duyduğunu, bir daha hiç unutmuyordu. Samhat, onun bu durumuna çok sasiyordu. Bir insanin bu kadar çabuk öğrenip, öğrendiklerini hiç unutmamasi pek olagan görünmüyordu ona. Fakat, mademki öyle, o da ona her bilgiyi öğretmek için elinden geleni yapıyordu. Enkidu kısa sürede konusmayi, sevmeyi, sevmeyi öğrendi. Yasamin kaynagi ekmek, nesenin kaynagi içki diyerek bira, sarap bile içirdi ona Samhat. Artik, Enkidu tam bir sehirli gibiydi. Fakat, sevgili arkadaslari hayvanlar onun bu durumundan sikilmis, yanina yaklasamaz olmuslardi. Bütün günleri Samhat ile geçiyordu. Çok mutluydu.

Bir gün Samhat ona, "Enkidu artık bir sehirlî gibi oldun. Güzel konusabiliyorsun. Bak, hayvan arkadaşların senden uzaklaştı. Benden başka arkadaşın yok. Gel seni güzel Uruk şehrimize götür-eyim. Uruk güzellikler ve mutluluklar şehridir. Oranın meydanlarında çeşitli çalgılar eşliğinde durmadan sarkılar söylenir, danslar edilir. İnsanların neseyle attıkları kahkahalar sokaklarda yankılar yapar. Durmadan festivaller göreceksin orada. Gözleri alan giyimleri ve çekicilikleriyle genç kadınlar etrafını alacak, gece yataklarına çağıracaklar seni. Orada kendin gibi insanları göreceksin, onlarla arkadaşlık edeceksin. Özellikle seni kralımız Gilgames ile tanıştırmak istiyorum. O çok güçlü ve yakışıklı bir adam. Onun gücüne şimdiye kadar kimse karşı çıkamadı" dedi.

Enkidu bunu duyar duymaz, "Ben ona karşı çıkarım. Kuskusuz ben ondan çok daha güçlüyüm. Hemen gidip onunla karşılaşmak istiyorum" diye atıldı. Samhat da bunu bekliyordu. İkisi birden yola koyuldular.

Bu arada Uruk'ta bulunan Gilgames bir rüya gördü. Hemen annesine yorumlaması için kostu ve "Anneciğim bu gece garip bir rüya gördüm, bakalım sen nasıl yorumlayacaksın" dedi: Gilgames, rüyasını annesine anlatmaya başladı: "Rüyamda gökte yıldızlar parlıyordu. Birdenbire yıldız gibi bir tas düştü önüme. Onu kaldırmak istedim, o kadar ağırdı ki, yerinden kimildatamadım. Halk onun etrafına toplanıverdi. Herkes onu öpüyordu. Ben de onun üstüne bindim. Üstünden inip onu yine kaldırmaya çalışırken, etrafıma toplananlar hemen bana yardım ettiler. Hep beraber kaldırıp onu sana getirdik, fakat sen onu benimle bir tuttun." Annesi, "Oğlum gökten bir yıldız gibi önüne düşüp yerinden kimildatamadığın, herkesin öptüğü, senin de üzerine bindiğin ve halkla birlikte bana getirdiğin ve ben onu seninle bir tuttuğum tas, sana senin kadar güçlü ve ayarında bir arkadaş geleceğini; onu seninle bir tutmam da onu senin kadar seveceğimi gösterir" dedi.

Arkasından Gilgames bir rüya daha gördü. Yine annesine gidip, "Anneciğim, bu gece rüyamda Uruk'un pazar yeri meydanında son derece büyük bir balta duruyor, etrafına toplanmış insanlar da ona bakıyordu. O benim çok

hosuma gitti. Üzerine bindim. Sen de onu benden ayırmadın. Ne anlama geliyor acaba bu rüya?" dedi.

Annesi, "Oğlum, bu rüyana göre de sana yakında iyi bir arkadaş gelecek. Onunla tanışacak, onu çok seveceksin. O da seni sevecek, kardeş gibi olacaksınız" dedi.

Gilgames, annesinin yorumuna sardı. Kim gelebilir, kim onunla arkadaş olabilirdi!

Gilgames ile Karşılaşma

O gün Uruk'ta büyük bir senlik vardı. Bütün halk sokaklara dökülmüş neseyle gülüp sakalıyor, sarkılar söylüyordu. Şehrin meydanlarında gösteriler yapılıyor, çalgılar çalınıyor, genç yaşlı herkes dans ediyor, çeşitli oyunlar oynanıyordu. Çünkü bugün yeni bir yıl başlamıştı, zavallı Çoban Tanrısı Dumuzi yeraltından kurtulup, sevgili, fakat acımasız karısı Tanrıça Inanna ile yine birleşecekti. Bu birleşmeyle ülkeye bolluk ve bereket gelecek, ürünler kat kat artacaktı; nasıl sevinmesin, nasıl mutlu olmasındı insanlar!

Samhat önde. Enkidu arkada o kalabalık ve gürültünün içine daldılar, onları görenler birden sessizleşerek sakin sakin baktılar ve sonra da arkalarına takıldılar. Şehrin pazar meydanına geldiklerinde büyük bir kalabalık etraflarını sardı. Halk bir taraftan Enkidu'yu izliyor, bir taraftan konuşuyordu:

"Bu adam kralimiz güçlü Gilgames'e ne kadar benziyor!" "Ama boyu ondan biraz kısa gibi görünüyor." "Kralimiz ondan çok daha güçlüdür." "Ama kralimiz kadar yakisikli."

"O ormanda hayvanlarla birlikte yasamis, onlar gibi yiyip içmis."

"Söylendigine göre hiçbir hayvan ona fenalik yapmazmis." "Demek hayvanlarla arkadas olunabiliyormus." "Adini Enkidu koymus Samhat, nasil da çabuk egitmis onu."

"Anlattiklarina göre hayvanlar gibi yiyip içiyor, konusmayi bilmiyormus."

"Bunlari çabuk öğrendigine göre yakisikliligi kadar akilli da olmalı!"

"Kralimiz onu görünce ne yapacak acaba?"

"Hangisi hangisini alt edecek görecegiz."

"Bana kalirsa kralimiz ondan daha güçlü."

"Bence Enkidu daha güçlü ve yakisikli, onda sanki Tanrisal bir güzellik var."

Halk bunlari konusurken birden Gilgames göründü yoldan. Belden yukarisi çiplak olan iri vücudu, güçlü pazilariyla ne ka-

dar da heybetli görünüyordu! Halk ona yol verirken seslen kesilmis, merakli gözlerle ne olacak diye bir Gilgames'e, bir Enkidu'ya bakiyordu. Fakat Gilgames öyle dalgindi ki. yürürken sanki etrafındaki kalabaligi görmüyor, sesleri duymuyordu.

O biraz önce Tanrıça Inanna'nin tapinagindaki ask odasında basrahibe Nindada ile geçirdigi unutulmaz saatlerin etkisinden henüz kurtulamamisti. Ne kadar güzel ve cilveliydi rahibe! Bu kadar güzeli ve tatlisiyla karsilasacagim hiç tahmin etmemisti. Bembeyaz çarsaflarla hazirlanmis yatak, etrafa konmus tüsülerin iç giciklayan kokulari arasinda o kadinliginin bütün hünerlerini göstermeye çalismis, Gilgames de erkeklikte ondan asagi kalmamisti. Odalarinin kapisi önünde çalınan harp, lir ve teflerin esliginde rahip ve rahibelerin birbirlerine karsilikli söyledikleri cosku, tutku dolu ask sarkilari sevismelerini daha da çok körüklemis, doyulmaz zevkler katmisti.

Inanna nasil göndermisti sevgili kocasini yeralti dünyasina, diye düşünüyordu Gilgames. Tanrıçanın kızmasi da ne korkunçtu! O zaman gözü bir sey görmüyordu. Neymis kocasinin suçu! Karisinin yeraltinda uzun kalmasına, hemen dönüp gelmemesine aldiris etmemis, üzülmemis, tahtina kurulup oturmus kaygisizca! Tanrıça bilmeliydi yeraltina giderken oradan kolay kolay kurtulamayacagini; fakat o aklina geleni yapar, önünü sonunu düşünmezdi. Yeraltindakiler yerine birini vermeden kendisini birakmamislar, o da kocasini verivermisti onlara. Eger Dumuzi'nin kız kadesi rüya yorumlayici Tanrıça Gestinanna olmasaydi, yeraltindan hiç çikamayacakti. Dumuzi, o sevgili kardesinin orada kalmasına nasil dayanabilirdi! Dumuzi'yi yakalamaya çalisan cinlerin dedigi gibi, hangi kız kadesin gönlü razi olurdu buna? Gestinanna hemen kosmus Tanrilar Meclisi'ne ve baslamis Tanrilara kardesini yeraltindan kurtarsinlar diye yalvarip yakarmaya; fakat aldirmamis Tanrilar onun yalvarmalarina. En sonunda Tanrilarin onu temelli çikarmayacaklarini anlayınca. Tanrıça, bu kez hiç olmazsa onun yerine yarim yil ben kalayim demis yeraltinda. Tanrıça Inanna da yaptigina biraz pisman olarak Gestinanna'ya desteklemis, böylece Dumuzi yarim yil yeraltinda kaldiktan sonra, çikip yine karisiyla birlesmeye baslamisti. Her çikisinde o yil kim kral ise o Tanri Dumuzi yerine, bir basrahibe de Tanrıça Inanna yerine geçerek çalgilar, sarkilar esliginde birlesiyorlardi. Bu yil güveylik sirasi kral Gilgames'teydi.

Gilgames bir taraftan bunlari düşünüyor, bir taraftan yürüyordu.

Samhat daha Enkidu'ya gelenin Gilgames oldugunu söylemeden o anlamisti onun kim oldugunu. Enkidu yavas yavas Gilgames'e dogru gitmeye basladi. Büyük bir heyecan kaplamisti ortaligi, kimsede çit yoktu. Çocuklar bile olduklari yerde sanki çivilenmis gibiydiler. Halk kimildamaya korkuyordu.

Gilgames ve Enkidu birdenbire göğüs göğüse geliverdiler. Gilgames onu önemsemeyerek yürümeye devam etmek isteyince Enkidu onun yolunu ayagiyla kapadi. Buna birdenbire kizan Gilgames onu itmeye çalisti, basaramayınca sarilip yere çalmak istedi, yine olmadı. Her ikisi birden birbirlerine sarilip bogusmaya başladılar. Onlar bogusurken yerler titriyordu sanki. Herkesi nefessiz birakan bogusma gittikçe kizisiyor, fakat ikisi de ne ye niyor ne yeniliyordu. Birden Gilgames'in ayagi tökezlendi, izleyenler, Enkidu tam bundan yararlanip onu yere çalacak diye beklerken o Gilgames'in eline yapisarak onu düsmekten kurtarmaz mi? Arkasından da birbirlerine sarilip öpüsmeye baslamazlar mi? Iste buna sasmamak elde degildi, herkesin agzi açık kaldı.

Ikisi de anlamisti birbirlerini yenemeyecegini. Böylece baslamisti onların arkadasligi ve dostlugu. Birbirleri için şimdi canlarını verebilirlerdi. O günden sonra Gilgames Enkidu'nun arkadasligıyla can sikintisinden kurtulmuş, halk da onun huzuruyla huzur bulmuştu.

Ejder Humbaba (Huvava)

Gilgames, Enkidu ile mutluydu, fakat nedense yine yerinde duramıyor, yapacak işler düşünüyordu. Bulmuştu ne yapacağını şimdi. Bu arada Enkidu da yaban yaşamından geldiği için -Gilgames ile canciğer arkadasligına ragmen- cam sikilmaya, basibos dolastığı kirları, candan sevdiği hayvanlarını aramaya başlamisti. Gilgames'in sedir ormanlarındaki canavar Huvava'yi (Humbaba) gidip öldürme teklifini düşündükçe, hiç de olumsuz bulmamaya başladı. Gilgames'e, "Sevgili arkadasım, canavari öldürme isteginde haklisin. O ölürse halkımız ondan kurtulacak, sen de sanına san katarak, adını ölümsüz yapacaksın. Bu serü'vende ben de seni yalnız bırakmayacağım. Fakat, yine de seni tekrar uyarmak istiyorum. Canavar Huvava'nın yaşadığı ormana girenler bir daha çıkamıyormuş. Canavarın kükremesinin bir tufan fırtınası gibi olduğunu, ates saçan agzından her şeyi yok eden bir nefes çıktığını söyledim sana. Bunları bilerek, yine gitmek istiyor musun oraya?" dedi.

Gilgames, "Bunları tekrar hatırlattığın için tesekkür ederim, ama yalnız Tanrılar ölümsüzdür, insanların yaşam günleri ise sayılı. Yaptıkları günlük işler ise rüzgâr gibi geçip gider. Halbuki biz canavar öldürürsek, hiç olmazsa adımız yasayacak. Nasıl olsa bir gün öleceğiz. O yüzden ölümden korkmayalım. Ondan korkarsak kahramanlık gücümüz nerde kalır? Ben senin önünden gideceğim, sen bana yalnız, 'korkma, yaklas!' de yeter. Ölürsem bile, 'Gilgames korkunç Huvava ile çarpışırken öldü' derler ve adım yine unutulmaz" dedi.

Bunun üzerine ikisi bu savaşa gitmek için silahlar yaptırmak üzere ustalara basvurdular. Her birine çeşitli ağırlıkta balta, kılıç, gürz yapmalarını söylediler. Onlar hazırlanınca, bunları yüklenerek Uruk sehrinin meydanına geldiler. Halk onların gideceğini duymuş, meydana toplanmıştı. Sehrin yaşlıları Gilgames'e. öldürmek istediği canavarın. Enkidu'nun söylediği gibi ne kadar korkunç olduğunu anlattılarsa da, Gilgames kulak asmadı. Üstelik güldü onlara. Yaşlılar onun gülmesine aldirmayarak, "Ey kralımız! Sen gençsin. Ayrıca senin gibi bir kralımızı kaybetmek istemiyoruz. Ne olur gitme!" diyorlardı. Baktılar ki, Gilgames kararından vazgeçecek gibi değil, o zaman, "Enkidu'yu bırak, senin önünden gitsin. O yaban olarak büyümüş, dövüsmeyi bilir ve seni korur" dediler.

Gilgames, "Nasıl olur, kendimi kurtarmak için arkadasımı öne sürer miyim, ne düşüncesiz insanlar!" diyordu.

Bu kez gençler ortaya atildi. "Biz de seninle geleceğiz" dediler. Gilgames, bakti ki ellerinden kurtulamayacak, onlara, "Aranızda, öldüğünüz zaman ölümünüze üzüлüp ağlayacak annesi, babası, esi, çocuğu, daha doğrusu ağlayacak kimsesi olmayan varsa, onlar gelebilir bizimle" deyince, birkaç genç ortaya atildi. Gilgames. onların hakikaten kendileri için üzülecek kimseleri olmadığını anladıktan sonra, "Siz de gelebilirsiniz bizimle" dedi ve ellerindeki silahlardan onlara da dağıttı.

Gilgames, "Gel Enkidu, şimdi yola çıkmadan önce bilge olan anneme gidelim. O bize çıkacağımız bu yolculuk için en iyi önerilerde bulunacaktır" dedi. Annesi Tanrıça Ninsun Egal, tapınağında onları bekliyordu. Gilgames, annesini görünce, hemen kosup ellerine sarıldı ve "Anneciğim, uzun bir yolculuğa çıkıyorum. Ne kadar güçlü olursam olayım, bilmediğim bir yola gideceğim ve orada bilmediğim Huvava ile savaşacağım. Oraya gidip dönünceye kadar yüce Güneş Tanrımız Samas'ı kızdıran bir şey olursa, ne olur siz benim yerime onu teskin ediniz. Eğer Huvava'yi öldürüp, sedir ağaçlarım kesip getirirsem, bütün ülke senlik yapsın! Sizin tam gözünüzün önüne bu zaferi belirten bir abide dikeceğim. Benden dualarınızı esirgemeyiniz!" dedi.

Gilgames'in bu sözleri üzerine çok duygulanan annesi, ellerini başlarına koyarak, onları kutsadı ve Enkidu'ya dönerek, "Senin annen baban yok. Seni doğurmadım, ama yine de oğlum sayılırsın. Sen kırlarda büyüdün. Gilgames'ten daha güçlüsündür, onu sana emanet ediyorum" deyince, Enkidu çok hislendi, gözlerinden yaşlar akarken, "Beni oğul kabul ettiğiniz için size ne kadar teşekkür etsem azdır. Gilgames benim kardeşim oldu. Onun için elimden geleni yapacağıma, onu gereğince koruyacağıma, bütün kalbimle söz veriyorum. Yalnız, sunu söylemeden edemeyeceğim. Gilgames, o kadar güçlü ki, benim yardımima gereksinim duyacağını pek zannetmiyorum" dedi. Ninsun çok sevindi bu sözlere ve elinde tuttuğu iki kolyeyi boyunlarına takti. Kolyelerin üzerine koruma cinlerinin resmi kazılmış, bakır dan askıları vardı. Onları takarken, "Bunlar yolculuğunuzda size sans getirsin, sizi korusun!" dedi. Ninsun, onları yolcu ettikten sonra, en güzel elbiselerini giydi. Boynuna değerli taslardan oluşan kolyelerini takti. Basına da tacını koydu. Böyle süslenip püslendikten sonra, tapınağın tepesine çıktı. Oradan Güneş Tanrısı'na tütsüler yaktı ve ellerini ona doğru kaldırarak, "Ey yüce Samas! Neden benim oğlum Gilgames'i böyle yerinde duramaz yaptın? Senin izninle o, Huvava'yi öldürmek üzere uzun ve tehlikeli bir yolculuğa çıkıyor. Sana rica ediyorum. Ona yardım et, onu koru!" diye yakardı, dualar etti.

Gilgames, Enkidu önde, diğerleri arkalarında yola çıktılar. Hepsinin sırtında ağır silahlar, ellerinde deri tulumlara doldurulmuş bira ve yiyecekler vardı. Bu kadar yük altında yürümek hiç de kolay değildi. Fakat, onların bir amacı vardı. Bu amaca ulaşmaktan başka bir şey düşünmüyorlardı. Bu da onlara büyük bir güç veriyordu.

Önlerinde asılması gereken yedi dağ bulunuyordu. Onlar, dağın birinden inip diğerine çıkıyor, yürüyorlardı. Acıktıkları zaman oturup yemek yiyorlar, uykuları geldiginde uzanıp yatıyorlardı. Geceleri gidecekleri yolları yıldızlara bakarak sürüyorlardı. Hava biraz bulutlu olunca hangi yöne gideceklerinde sasirmamak için oturup dinleniyorlar, yıldızlar görünmeye başlayınca yollarına devam ediyorlardı.

Gilgames'in içinde, bütün cesaretine rağmen, "acaba basaracak mıyız?" diye bir endişe vardı. O yüzden dağın birine çıktıklarında, daga kurban olarak biraz un serpti ve "Ey dağ! Bu işi basarip basaramayacağımızı ne olur bana rüyamda göster" diye dua etti.

Enkidu, rahat uyuyup olumlu rüya görsün diye, Gilgames'e yatması için iyi bir yer hazırladı. Gilgames oraya uzanıp yattığında, Enkidu, onun basını dizlerine koydu. Gilgames, yorgunluğun etkisiyle hemen uykuya daldı. Enkidu da otururken uyumamak için büyük gayret gösteriyordu. Bir ara tam uykuya dalmışken, Gilgames'in sıçrayıp kalkmasıyla hemen uyandı.

Gilgames, "Sevgili arkadasim, istedigim gibi rüya gördüm. Yorumu sen yapacaksın" diye rüyasini anlatmaya basladi: "Rüyamda kirlarda dolasirken bir boga ile karsilastim. Kuyruğu ile yerlere sürtüyordu. Gökte bir toz bulutu yükseldi. Ben hemen onun önünde diz çöktüm. O kolunu bana sardi. Dilim saskinlikten disari çikmisti. O bana tulumdan içmek için su verdi." Enkidu, "Sevgili arkadasim! Karsilastigin o boga koruyucumuz Günes Tanrisi Samas'tir. Zor durumumuzda elini bize uzatacak, yardım edecektir. Tulumdan su verilmesi, senin onurlandin-lacagindir" dedi ve "Hiç kuskun olmasin, biz bir olduktan sonra, Huvava'yi nasıl olsa ortadan kaldiracagiz. Ülkemizde kimsenin basaramadigini biz basaracagiz" diye Gilgames'i yüreklendirdi.

Yine yürümeyi sürdürdüler. Yol o kadar uzundu ki, bir ara .dinlenmek için uzandiklarında Gilgames fırlayarak, "Enkidu yine bir rüya gördüm. Bakalım bunu nasıl yorumlayacaksın?" diye söze basladi: "Derin bir dag dibinde duruyorduk. Hemen dag dirildi. Beni yere yikti. Dag ayaklarimi yakaladi ve onlari birakmadi. Biz onun karsisinde dag sinekleri gibi kaldik. Aydinlik kuvvetle parliyordu. Bana bir adam göründü. Memlekette en güzel o idi. O beni dagin altina çekti, bana su içirdi. Kalbim ferahladi, ayaklarimi yere degdirdi." Enkidu, "Sevgili dostum, çok güzel bir rüya. Gördüğün dag Humbaba'dir. Onu yakalayacagiz ve öldürecegiz. Ölüsünü tarlaya atacagiz. Yarın her sey sona erecek" diyerek rüyayı yorumladi.

Tekrar dinlendiklerinde, Gilgames. "üçüncü bir rüya daha gördüm" diye Enkidu'ya rüyasini anlatmaya basladi: "Gök gürlüyor, yer ugulduyordu. Sonra birdenbire her taraf ölüm sessizligine gömüldü. Kapkaranlık oldu. Arkasından büyük bir aydinlik göründü. Bir ates alevlendi. Sonra bu az çok beyaz alev do-nuklasti ve ates söndü. Etrafta olan her sey küle döndü." Enkidu, "Dostum, bütün bunlar Humbaba'yi öldürecegimize bir isarettir" diyerek yorumladi rüyayı.

Fakat, rüyayı böyle yorumlamasına ragmen, Enkidu'nun içine anlayamadığı bir korku geldi. Gilgames'e çekine çekine, "Sevgili arkadasim, nedenini bilemedigim bir korkuya kapildim. Adeta ayaklarim geri geri gidiyor. Kollarim sanki tutulmuş gibi. Halbuki seni asla yalnız bırakmak istemiyorum" deyince, Gilgames hayretle onun yüzüne bakarak, "Birdenbire ne oldu sana böyle? Yoksa rüyami baska sekilde yorumlayip, bana dogrusunu söylemedin mi? Kendine gel kardesim. Bu kadar yol yürüdük. Senin kalbin savaşa çarparken, neden bu korku? Gel el ele verelim. Biliyorsun atasözümüzü, 'iki katli ip kopmazmis'. Biz birlikte olunca, karsimize ne çıkarsa alt edecegiz. Korkma ben önden gidecegim. Humbaba'yi öldürüp, Uruk'a döndüğümüzde, nasıl karsilanacagimizi bir düşün" diye onu korkusundan kurtarmaya çalışti.

Enkidu da böyle bir korkuya kapilmanın artık zamani olmadigini biliyordu. Kendini toplamaya çalışarak, "Merak etme Gilgames, nasıl olsa bu korkuyu yenecegim. Onun için rahatlıkla yolumuza devam edelim" dedi.

Yollarda yiyecekleri bitti, hayvanlari avlayip yediler. Biralari bitti, pınarlardan su içtiler. Yollar bitmek bilmiyor, bitmedikçe de onlar sanki daha çok güçleniyorlardı.

Bir gün bir de baktılar ki, canavarın yasadığı ve korudugu sedir ormanlarının yanına gelmişler! Ormana yaklastıkça, sık sedir ağaçlarının göz alıcı güzelliğine bakakaldılar. Bütün hasmetiyle parlayan güneş isinlarını sokmamışlardı ormana. Ormanın dis kısmi sanki kimse girmesin diye sık çaliliklarla kaplanmisti. Onların geldigini canavar anlıyor ve Gilgames'e dogru öyle bir üflüyordu ki, Gilgames orada uyuyakaldi. Arkadaslari canavarın üflemesi yüzünden onun uyudugunun farkında degildiler ve "Çok yoruldu, birakalım uyusun" dediler. Öyle derin bir uykuya dalmisti ki, günler geçiyor, onun uyanacağı yok. Nihayet, karar verdiler onu yandırmaya.

"Gilgames, daha ne kadar uyuyacaksın, uyan ve kalk artık, bizler seni bekliyoruz" diye uyandırmaya çalışırken, o yattığı yerden fırlayarak büyük bir saskinlik içinde, "Ne oldu bana? Neden uyuyakaldım, neden şimdiye kadar beni uyandırmadınız? Hemen yola koyulalım. O canavar ne kadar korkunç olursa olsun, yakalayıp öldüreceğim" dedi.

Ormana geldiklerinde ağaçlar o kadar sikti ki, onları kesip yol açmadan yürümeye imkân yoktu. Birlikte gelen gençler baltalarla ağaçları kesip, ülkelerine götürmek üzere demetler yapıyorlardı. Yol açıp ilerlemeye başladıklarında Huvava onların yaklaştığını anlayınca kükremeye başladı. Onun kükremesiyle ağaçlar sallanıyor, sanki yer yerinden oynuyordu. Enkidu, "Duyuyorsun değil mi arkadaşım canavarın kükre-mesini? Hâlâ korkmuyor musun?" dedi. Gilgames, "Bizi hiçbir şey korkutamaz, yeter ki, beraber olalım. El ele verince onu yeneceğimizden hiç kuskun yok" dedi. Birbirlerine destek olarak yürümeye devam ettiler. Tam o sırada her şeyi altüst eden bir fırtına patladı. Öyle bir fırtına ki, ağaçlardaki dalları, yaprakları koparıp yerlere çarpıyor, yerdikleri de havalara fırlatıyordu. Toz duman, göz gözü görmeyecek hale gelmişti ortalık. Bu kargasalık içinde Gilgames Enkidu'yu yakalayarak, "Sakin bu fırtına seni korkutmasın! Bunu Güneş Tanrımız Samas'ın ejderi daha kolay yakalamamızı sağlamak için gönderdiğinden kuskun olmasın!" dedi. Bunda Gilgames haklıydı. Çünkü ejder bu fırtınadan saskına dönmüş, ne yapacağını bilmez halde iken, korkunç yüzü, bütün dişlerini gösteren ağzı ile karsılarına çıkivermişti. Onun saskinliğinden yararlanan Gilgames'in, fırtınanın ugultusunu bile bastıran bir haykırıyla ejderin üzerine atılmasıyla suratına yumrugunu atması bir oldu. Fırtına dan sersemleyen ejder beklemediği bu yumrukla yere yikiliverdi. Bunu gören Enkidu, hemen onun üzerine atladı ve elinde tuttuğu iple onu simsiki bağladı. Bunun üzerine Huvava Gilgames'e "Ne olur Gilgames beni bırak! Sana hiç dokunmayacağım. İnsanlara zarar vermeyeceğim, onlar istedikleri kadar ormandan ağaç kesebilirler. Yeter ki beni bırak! Senin kulun kölen olacağım, yeter ki beni öldürme" diye yalvarmaya başladı.

Bu güçlü, acımasız görünen Gilgames'in ne de yufka yüregi varmış! Hemen Enkidu'ya yavaşça, "Bak zavallı ne kadar yalvarıyor. Bize ve insanlarımıza bir şey yapmayacağına söz veriyor. Gel onu öldürmeyelim" dedi.

Enkidu buna çok kızdı: "Sen deli misin, inanıyor musun onun sözlerine? Adi üstünde, canavar! Söylediklerinde durur mu? Eğer onu bırakırsak, biz dönemeyiz ülkemize. Hazır tutmuşken elimizden kaçırmak olur mu? Hemen öldüreyim onu" dedi ve kılıcıyla bir vuruşta öldürdü. Canavarın başını kesip bir tarafa koydular. Tam torbayı alıp yola çıkacakları zaman Enkidu Gilgames'e, "Arkadaşım şimdi aklıma bir şey geldi. Hazır buraya gelmişken ormanın en uzun ve güzel ağacını keselim" deyince Gilgames lafinin sonunu beklemeden hemen, "Ne yapacaksın onu?" diye sordu. Enkidu, "Ondan yüce Tanrımız Enlil'in Nip-pur'daki tapınağına çok görkemli kapi yaptırmak istiyorum."

Bu öneri Gilgames'in hosuna gitti. Çünkü Humbaba'yi öldürdükleri için Orman'in sorumlusu olan Tanrı Enlil'in onlara kiza cagından korkuyorlardı. Ormanın en uzun ve kalın ağacını buldular. Onu kestiler, yanlarında gelen gençlerin ormana yol açmak için kesip demet yaptıkları odunlarla birlikte Fırat Nehri'ne salıverdiler. Nehir onları Uruk'a götürecekti.

Bu iş de tamamlandıktan sonra büyük bir zaferle Uruk'a döndüler.

Onları merakla bekliyordu Uruk halkı. Geldikleri daha uzaktan görülür görülmez, "Geliyorlar!" sözü bir anda dalga dalga şehre yayıverdi. Onlar daha şehir meydanına ulaşmadan halk oraya toplanmıştı bile. Herkesin meraklı gözleri önünde torba açıldı. İnsanları yıllarca korkudan titreten, onları ormana sokmayan canavarın korkunç baskısı ortaya çıktı. Halkta büyük bir sevinç başladı. Herkes birbirine sarılıyor, ardından Gilgames'e koşuyor, ona sarılarak, "Sen ülkemizin en büyük kahramanısın" diyorlardı. Enkidu'ya da aynı gösteri yapıyordu.

Gilgames böylece şehir duvarını ve diğer yapıları yaptırdığı için ünlü olduğu gibi, canavarı korkusuzca öldürerek ülkeyi bu canavardan kurtardığı için de kahraman olmuştur.

Gök Bogasi

Gilgames artık yalnız halkın değil, Sümer Tanrı ve Tanrıçalarının gözünde de bir kahraman sayıldı. Şimdi onun krallık unvanına yanına bir de kahramanlığı eklenmişti. Çok mutluymuştu Gilgames; istediğini yapmış, kendi gücünü ve korkusuzluğunu kanıtlamış, adını komsu ülkelere kadar duyurmuştu. Yaptıklarını tabletlere yazdığından, belki yüzlerce yıl sonraya kadar adı sürecek, ne kadar ölmüş olsa bile insanlar onu bilecekti. Çok mutluymuştu o!

Artık rahat rahat krallığını yapacak, sevgili arkadaşı Enkidu ile istediği gibi yaşayacaktı. Enkidu onun hem dert hem sevinç ortağıydı, ona o kadar alışmış, onu o kadar sevmişti ki, bir gün bile onsuz kalabileceğini düşünemiyordu. Birlikte geziyor, birlikte avlanıyor, birlikte eğleniyorlardı. Hep, "Ne mutlu ki, böyle bir arkadaşım oldu" diyordu. Onların arkadaşlığı dillere destan olmuş, uzak ülkelere kadar yayılmıştı. Aileler çocuklarına, öğretmenler öğrencilere, yaşlılar gençlere, "Gilgames ve Enkidu gibi arkadaş olun!" diye öğüt veriyorlardı. Uruk halkı da çok rahattı. Artık herkes bayramlarını büyük bir neşeyle kutluyor, tapınaklardaki törenleri kaçırmıyorlardı. O kadar çok törenleri vardı ki, yeni ay gökyüzünde görüldüğü, 15 günlük olduğu ve görünmediği son günde yapılan törenler çok özeldi. O günler halk Tanrılara dua eder, adaklar adar veya daha önce adadıkları adakları getirirlerdi.

Tapınaklardaki rahip ve rahibeler çeşitli çalgılar eşliğinde sarkılar söyleyerek, danslar ederek Tanrıları, dolayısıyla halkı eğlendirirlerdi.

Gilgames ve Enkidu zaman zaman saraydan çıkıp, çarşılara, nehir kenarındaki iskeleleri geziyor; satıcılar, tüccarlar ve sanatçılarla konuşup, onların dertlerini, isteklerini dinliyorlardı. Her ikisi de yaşamlarından çok memnundu.

Mutluluk nedense bazen uzun sürmüyor, çok geçmeden yasami karabulutlar sarabiliyordu. Gilgames ve Enkidu'nun mutluluğuna da karabulutlar yaklaşmaya başlamıştı. Güzeller güzeli, çekici, alimli Tanrıça Inanna, Gilgames'e daha Huluppu ağacını kestirdiği zaman göz koymuştu. Fakat o sıralarda Tanrıça'nın bir sevgilisi vardı. Bir gün her nedense ona kızmış ve ondan ayrılmıştı. Gilgames'i, canavarı öldürüp elini yıkadıktan ve kendisine eski düzeni verdikten sonra ilk gören Tanrıça Inanna oldu. Çok yakışıklıydı. Üstelik şimdi hem kral, hem de büyük bir kahraman.

Tanrıça bir gün en göze çarpan giysilerini giydi. Saçlarının buklelerini yanaklarına doğru indirdi. Gözlerine sürmeler çekti, boynuna çeşitli değerli tasarlardan kolyeler takti ve doğru Gilgames'e gitti.

Gilgames, bu güzel Tanrıça'ya karşı karşıya görünce, birden sasırdı. "Bu ulu Tanrıça neden benim ayaklarıma kadar gelsin! Ne yaptırmak istiyor bana!" dedi kendi kendine. Bu Tanrıça ki, bütün Tanrılar ve erkekler ona sahip olabilmek, onunla evlenebilmek için arkasından koşuyor, ona yalvarıp yakarıyorlardı. Herkes onun güzelliğine hayran, çekiciliğine kurban oluyordu. Gilgames, hemen ayağa kalkarak, ona yer gösterdi ve "Sayın Tanrıçam! Sizin için ne yapabilirim?" diye sordu. Tanrıça öyle güzel, bir genç kız gibi öyle saf görünüyordu ki, Gilgames gözlerini alamıyordu ondan. Tanrıça, "Gilgames seni çok beğeniyorum. Düşündüm, taşındım ve seninle evlenmeye karar verdim" deyince, Gilgames beyninden vurulmuşa döndü. Tanrıça ondan her şeyi isteyebilirdi, ama evlenmek isteyeceği asla aklına gelmemişti. Nasıl olur da, yere göğe hâkim olduğuyla övünen bir Tanrıça benim gibi bir insanla evlenmek isteyebilir?!" diye hemen aklından geçirdi. Ayrıca ona güvenemezdi ki! O kaç erkeği bastan çıkarmış; sonra da onları boş çuval gibi alıvermişti. Gilgames, o erkekler gibi olmayı asla istemiyordu. Fakat, bunu, bu gururla Tanrıça'ya nasıl söyleyebilecekti? Onun her dediği, her istediği olmalıydı.

Gilgames, Tanrıça'nın gururunu kırmamaya dikkat ederek, en içten, en sevimli sesiyle, "Tanrıçam! Bu teklifinizle bana büyük bir şeref verdiğiniz, beni onurlandırdınız. Ben küçük bir şehrin kraliyim. Siz ise yerin, göğün kraliçesisiniz. Size nasıl koca olabilirim?" diye söze

basladi. Fakat, Tanrıça onun konusmasını sürdürmesine meydan vermeden sözü kendi aldı ve "Gilgames, seninle evlenir evlenmez, hatta daha önce altın ve lacivert tasta bir araba yaptirtacagim ki, bayilacaksin ona! Tekerlekleri piril piril parlayan altından olacak.

Güçlü katırların çektiği bu araba ile istedigimiz yere gideceğiz. Sen evimize girerken, evin esikleri ayaklarını öpecekler. Krallar, prensesler ve yöneticiler önünde sevgiyle eğilecekler. Sana dağlardan, ovalardan hediyeler ya gacak. Ayrıca ülkemize de bolluk gelecek. Keçiler üzüz, koyunlar ikiz doğuracaklar. Yük taşıyan esekler öyle güçlenecekler ki, sırtlarındaki ağırlıklarıyla bile kosarken, katırları geçecekler. Boyunduruga takılan öküzlerin esi olmayacak. Arabaya kosulan atlarının üzü her tarafa dağılacak. Görüyorsun ya! Benimle evlenmen hem kendin hem de ülkemiz için çok iyi olacak!"

Tanrıça konuşurken Gilgames'in aklından neler neler geçiyordu! "Sen!" diyordu "Sen soğukta isitmayan bir örtüsün! Sen fırtınaya engel olmayan bir kapı, üstüne örtüleni altında ezen bir fil derisi, içindeki kahramanların üstüne çöken bir saraysın!"

Bunları neredeyse sesli söyleyecekti. Bir taraftan korkuyordu, ya Tanrıça aklından geçenleri okuyuverirse diye. Ama ona kabul edemeyeceği böyle bir evlenme teklifi yaptığı için kızıyor, kızgınlığını onu küçülten sözlerle yenmeye çalışıyordu. Bunun için yine hiç durmadan "Sen taşıyanın sırtında eriyen bir ziftsin! Tas duvarı çatlatan kireç, düşmanı çeken ye sim taşı, ayağı sikan bir ayakkabısın sen!" diye içinden geçirmekten kendini alamıyordu. Böyle kötü laflar söylenir miydi bu güzel Tanrıçaya! Ama o, güzelliği kadar acımasız da olabiliyordu.

Evlenmeyi istemeyince kim bilir ondan nasıl intikam alacaktı!

Gilgames, bunları düşünürken, bir taraftan da Tanrıça'ya ve recai cevabi hazırlamaya çalışıyordu. Tanrıça Inanna sözünü bitirince, "Tanrıçam, vereceklerin son derece değerli benim için. Fakat, bunlara karşı ben sana ne verebilirim ki?! Sana uygun olanları benim verebilmem ise imkânsız!" dedi.

"Gilgames, ben senden yalnız benimle evlenmeni istiyorum, verdiklerimin karşılığını asla!.."

Gilgames, Tanrıça'yi kırmamak ve kızdırmamak için ne söyleyeceğini bir türlü kestiremiyordu. Çünkü, biliyordu ki, Tanrıça ile evlenirse, bir süre sonra diğer sevgilileri gibi onu da basından atacaktı. Yalnız basından atsa iyi! Ona başka kötülükler de yapabiliirdi. Bunu yüzüne vursa çok kızabilirdi o. Tanrıça'ya ne söyleyeceğini düşünürken, Tanrıça ona vereceklerini tekrar tekrar sayıp döküyor, "Seninle evlenirim" demesini sağlamak için onu öyle sikistiriyordu ki, Gilgames nihayet baklayı ağzından çıkarıverdi: "Sevgili Tanrıçam, biliyorsun, sen sevgililerinden bir süre sonra bikiyorsun. Onlardan kimisini hayvana döndürdün, kimisine ağır işler yükledin. Hele zavallı kocan genç Dumuzi'yi yeraltında inlettin. Ben bunlardan hiçbirisi gibi olmak istemiyorum, sana arkadaş olarak kalmak istiyorum" deyiverdi.

Gilgames, bunları söylerken, Tanrıça'nın yüzü sekilden sekile giriyor, gittikçe kızdığı anlaşılıyordu. Gilgames, tam sözünü bitirdiği an, Tanrıça büyük bir hisimle yerinden fırladı ve "Benim gibi bir Tanrıçanın evlenme teklifini kabul etmemek ha! Olacak şey değil! Sen kim oluyorsun da beni geri çevirebiliyorsun! Bunu senin yanına kâr bırakmayacağım! Bu yaptığını en ağır şekilde ödeteceğim sana!" diye büyük bir hisimle ayrıldı oradan.

Gilgames, onun kızacağını tahmin ediyordu, ama bu derece olacağını hiç düşünmemisti. Olmustu olan. Sonunu beklemekten başka seçenek yoktu. Kızgın Tanrıça onun yanından çıktı ve doğruca Gök Tanrısı Amu'ya gitti.

"Göklerin beyi sevgili babam. Basıma gelenleri sorma. Kahraman Gilgames benim evlenme teklifimi kabul etmedi. Bu olacak şey mi? Ki, göklerin, yerlerin kraliçesi olan bana bir ölümlü nasıl 'hayır!' diyebilir? Onu muhakkak cezalandırmalıyım! Gilgames'i ve Uruk sehrini yok edeceğim. Onun için lütfen bana gök bogasını gönder!" dedi.

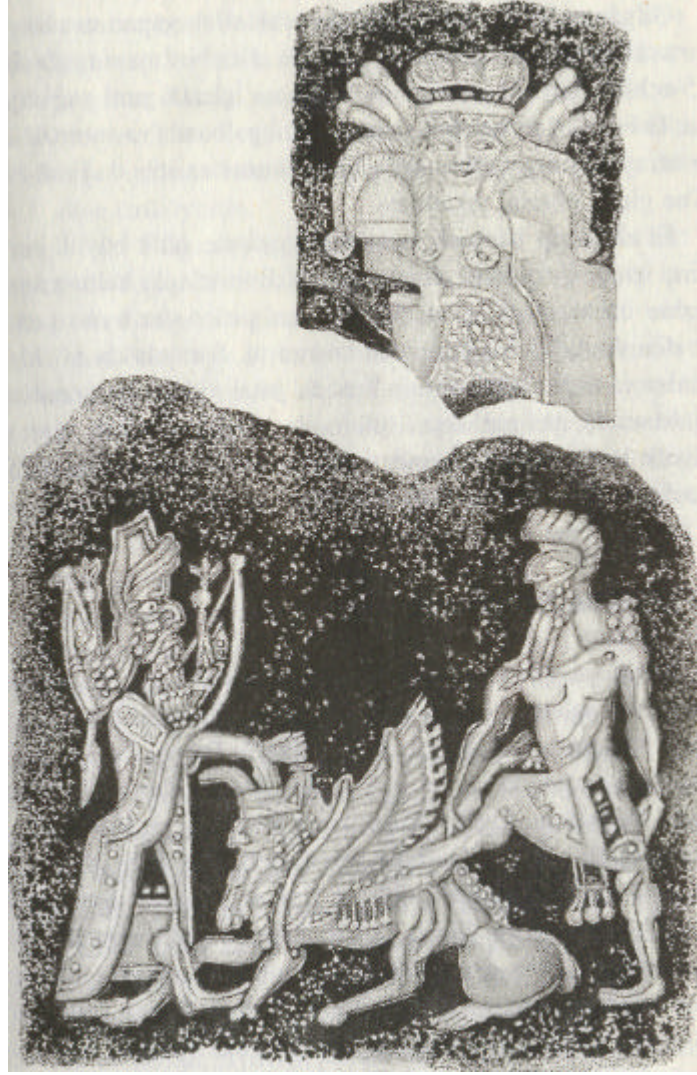
Gök Tanrısı, olanaksız olan bu isteğe ne cevap verecekti?! "Kızım" dedi, "eger gök bogasını sana veririm, ülkede yedi yıl kitlik olur. İnsanlarımız kitlik yüzünden ölür."

Inanna, "Söz veriyorum, yedi yıl insanlarımıza bolluk getireceğim. Ben Bereket Tanrıçası değil miyim?"

Gök Tanrısı yine ona vermek istemedi. Bu kez Tanrıça Gök Tanrısı'na büyük bir sırtlıkla, "Eğer gök bogasım vermezsen, bütün ölüleri yeraltından çıkarıp, yaşayanların basına dert edeceğim" diye tehdit etti. Bunun üzerine Gök Tanrısı Anu daha fazla dayanamadı, gök bogasını yere indirip salıverdi.

Boga bir taraftan insanları öldürmeye, diğer taraftan ortalığı kirip dökmeye başladı. Gök bogası böyle basıboş kalırsa, Uruk'ta her şey yok olacaktı. Bunu gören Gilgames Enkidu'ya, "Haydi arkadaşım, bu azgın bogaya gücümüzü gösterelim. Ona bizden başka karşı çıkacak kimse yok" dedi. Enkidu, "Haydi arkadaşım hücum!.." diyerek ikisi birden boganın üzerine atıldılar. Neye ugradığım anlayamayan bogayı kiskıvrak yakalayarak, kılıçlarını saplayıverdiler bogaya. Boga cansız düştü yere.

Bunu gören Tanrıça, Uruk duvarına çıkarak, "Gögün bogasını öldürmeye cesaret eden Gilgames'in vay haline! Ona çok ağır bir ceza vereceğim" diye bağirmaya başladı. Bunu gören Enkidu, fena halde kızdı ve hemen boganın sağ kalçasını keserek Inanna'ya fırlattı ve üstelik "İmkânım olsaydı, seni de böyle yapardım!" dedi. Söylenir miydi bir Tanrıçaya bunlar! Inanna, ona adanmış kızları, tapınak genel kadınlarını kalçanın etrafına toplayarak hep birden "Alacağın olsun Gilgames, alacağın olsun Enkidu. Bu yaptığınızı burnunuzdan fitil fitil çıkaracağım. Kaybınız çok büyük olacak!" diye bağırıyorlardı.

Gilgames, bunlara hiç aldirmayarak silah yapan ustalari çagirtarak boganın boynuzunu ölçtürdü. Her biri mavi tandi ve 15'er kilo geliyordu. Kalinligi da 50 cm. İçleri 6 gür (1 gür =120 litre) yağ aliyordu. O boynuzlari kendi Tanrиси olan Lugalbanda'ya sunmak üzere sarayin kraliyet salonuna astilar. Sonra her ikisi de Fırat Nehri'ne gidip, ellerini yıkadılar. El ele verip Uruk'un meydanına gelince, halk büyük bir sevinç içinde onların etrafına toplandı. Bununla iki kahraman ünlerine ün katmisti. Artık onları öven şiirler yaziliyor, şarkılar söyleniyordu. Şehir sevinçten cosmustu. Sarayda da büyük törenler yapıldı. Gilgames ve Enkidu yatak odalarına kendilerini attıklarında, yorgunluktan bitkindiler. Diğer taraftan yine çok büyük bir iş basardıklarından dolayı son derece sevinçliydiiler. Sevinçle yataklarında uyuyakaldılar.

Enkidu'nün Hastalanması

Ertesi sabah uyandıklarında Enkidu Gilgames'e gece gördüğü rüyayı anlattı: "Sevgili arkadaşım bu gece tuhaf bir rüya gördüm. Rüyamda Gök Tanrısı Anu, Bilgelik Tanrısı Ea, Hava Tanrısı Enlil ve göğün parlak ışığı Güneş Tanrısı Samas toplanmışlardı. Tanrı Anu, Enlil'e, 'Bunlar gök bogasını ve Huvava'yi öldürdüler. Bu yüzden ikisinden biri ölmeli, Gilgames ölmeli!' dedi. Ona karşı Tanrı Enlil, 'Hayır, Enkidu ölecek!' diye karşılık verdi. Onun üzerine Güneş Tanrısı Samas ortaya atılarak, 'Sedir ormanlarının canavarını, gök

bogasini benim emrimle öldürmediler mi, neden suçsuz Enkidu ölecek?!" dedi. Bunun üzerine Enlil Samas'a, "Sen her gün asagi inip onlardan biri gibi oluyorsun, o yüzden onlari koruyorsun. Evet Enkidu ölecek!" dedi".

Bunlari anlatirken, Enkidu'nun gözlerinden yaslar akmaya basladi. Gilgames de onunla agliyor, bir taraftan da "Sevgili kardesim, ben sensiz olabilir miyim? Hayir, böyle bir sey olmayacak, sen ölmeyeceksin. Sen ölürsen, ben ne yaparim? Rüyalarda eörülen her sey çikmaz, merak etme" diyor, fakat için için de "ya ölürse!?" diye üzülyordu.

Tanriça Istar Gilgames'in kendisiyle evlenmek istememesine ve arkadasıyla bogayi öldürdüklerine o kadar kizmist ki, onun intikamini en kısa zamanda almali ve Gilgames'i can evinden vur maliydi. Onun Enkidu'ya ne kadar bagli oldugunu biliyordu. En-kidu'yu ondan ayirmak büyük bir ceza olurdu Gilgames'e. Hemen karar verdi. Enkidu ölecekti, ama kendisi gibi bir Tanriçanın bogasini öldürmeye, hele kalçasini da suratina atmaya cesaret eden cezasiz kalamazdi. Gilgames, sevgili arkadasından ayrilarak, Enkidu ise ölecek cezalarini bulmaliydi. Enkidu'yu birden öldürmek yerine, yavas yavas, aci çekerek ölmesini istiyordu.

Enkidu hastalandi. Acilar içinde kivraniyordu. Gilgames, onun basından ayrilmiyor, onun acilarini nasıl yok edeceğini bilemiyordu. Hekimler getirtti. İlaçlar yaptırtti. Büyücülere basvurdu, ama hiçbirinin etkisi görülmüyor, gün geçtikçe ağırlasiyordu.

Bir sabah Enkidu Gilgames'e, "Sevgili kardesim, ben bu gece yine bir rüya gördüm. Bu rüyaya göre, sen bos yere beni yasatmak için ugrasiyorsun. Ben öleceğimi rüyada gördüm" dedi ve rüyasini anlatmaya basladi: "Gök gürlüyor, yer inliyordu. Ben yapayalnzidim. Yüzü su kusuna, ayaklari kartala benzeyen bir hayvan üzerime atildi. Kollarim kus kanatlari gibi tüylenmist. O yüzüme bakti ve beni Yeralti Tanriçasi Irkalla'nin karanlik evine götürdü. Oraya giden yoldan asla geri dönülmüyordu. O evde olanlar toz ve çamur yiyorlar, karanlikta oturuyorlardi. Onlari kuslar gibi kanattan giysileri vardi. Orada eski krallar, yüksek rahipler, rahip yardimcileri, sihir ve büyü yapan rahipler ve göge çıkan rahipler bulunuyordu. Yeralti Tanriçasi Ereskigal'e, onun dizleri dibinde kâtibesi Belit-Seri, elinde bir tableti okuyordu.

Bana göre hiç de iç açici bir rüya degil. Ben herhalde dönülmeyen o yere gideceğim" dedi. Gilgames, onu teselli etmeye çalisti, fakat söylediklerine kendi de inanmiyordu. Arkadası onu yalnız birakacakti. Gün geçtikçe Enkidu'nun hastaligi ağırlasiyordu.

Bir gün Enkidu, "Sevgili arkadasim, biliyorum ben öleceğim. Yatakta ölmek duygusu çok korkunç! Savasta ölmeyi daha çok isterdim. Savasta ölenler, kutsal ve kahraman sayilir. Tanriça beni çok fena cezalandiriyor" dedi.

Enkidu hastaligi arasında zaman zaman kendisini yabankliktan kurtarip sehirlu yapan avciya, Samhat'a kiziyor, kendisini hayvanlarla beraber basibos ve üzüntüsüz yasamaktan Uruk'a getirdigi için lanetler, beddualar yagdiriyordu.

En ilginç olani da, sedir ormanlarından kesip getirdigi ağaçtan, Nippur'daki Tanri Enlil'in tapinagina yaptırdigi kapiya, sanki karsisinde ve canliymis gibi söyledikleriydi: "Seni aptal, anlayissiz kapi! Ağacini en iyi ağaçtan kesip ta sedir ormanından getirdim. En iyi marangozlara yaptırdim seni! Seni ta Nippur'a götürüp yerine takdirdim. Üzerinde döneceğin söve taslarina diyecek yoktu. Onlara benim yaptigimi bildirmek için adimi da kazdirdim.

Bunlari yaparken senin Tanri Enlil yanında bana yardım edeceğini, beni savunacağim sanmistim. Ama ne gezer! Bak yüce Tanrimiz Enlil beni ne hale soktu. Ölümümü bekler oldum. Bunun için simdi imkâni olsa elime bir balta alıp seni paramparça etmek istiyorum. Dilerim benden sonra gelen krallar sana hiç deger vermesin! Hatta benim adim bile silinsin senden!" diyor, bir taraftan agliyordu.

Bu kez gözyaslari içinde ellerini Günes Tanrisi Samas'a kaldırarak "Ey yüce Tanrim, sana sevgim ve saygim sonsuzdur. Skintili günlerimizde imdadimize yetistin. Gönderdigin firtinalar, Humbaba'yi yakalamamiza yardimci oldu. Simdi senden baska bir yardım rica ediyorum. Beni kirlardan, hayvanlarimdan ayiran avci, artık hayvanlari avlayamasin,

kollarında güç kalmasın, yiyecek bulmasın! Rahibe Samhat'ın da kendine özgü bir evi, seveceği bir çocuğu olmasın. Yattığı yer sokak, içtiği pis su olsun. İnsanlar onu aşağı görsün, sarhoslar hırpalasın!"

Bunları duyan Güneş Tanrısı Samas, Enkidu'ya, "Niçin onlara kızıyor, onlar için fena şeyler istiyorsun benden. Avcı seni Sarahat ile tanıştırdı. Rahibe Samhat sana krallığa yakışır şekilde ekmeğe yemeyi, gönüllere nese veren sarap ve birayı içmeyi öğretti. Sana sahane giysiler giydirdi. En önemlisi seni Gilgames gibi birine arkadaş yaptı. O şimdi seni krallık yatağında yatırıyor. Seni onurlu olarak rahatlatmaya çalışıyor. Kendisi de yanından ayrılmıyor. Senin arkandan bütün Uruk halkı ağlayacak ve yas tutacak. Gilgames'in de seni gönderdikten sonra vücudunu kollar saracak ve aslan postuna bürünerek, çöllerde dolasacak" dedi.

Bunları duyan Enkidu sakinleşti ve düşünmeye başladı. Güneş Tanrısı'nın dediği doğruydü. Kirlarda hayvanlarla yaşamaya devam etseydi, bunların hiçbiri olmayacak, bir hayvan gibi ölüp kalacak, cesedini hayvanlar parçalayacaktı.

Bunları düşününce yaptığı kötü dualardan utandı, pisman oldu. Bu kez yine Samas'a "Ne olur ulu Tanrım! Beni affet, onları istemekle büyük bir hata yaptığımı anladım. İstediklerimi hiç duymamış ol. Yalnız Samhat için iyi dualar etmek istiyorum. Onu çok sevdim. Bana tam bir öğretmenlik yapmıştı. Aslında onun hakkını ödeyemem. Ne olur! Onu kollar sevsin! Delikanlılar onun sevdasına tutulsunlar. Basına lavıcert tasından taşlar

konsun, hazinelerin kapıları açılın ona. Ugruna yedi çocuklu kadın bile feda edilsin!" Hastalığı gün geçtikçe artan Enkidu bir gün gözlerini bir daha açmamak üzere kapayıverdi. Gilgames, onu uyandırmak için neler yaptıysa, o uyanmadı. Gilgames büyük bir acıyla arkadaşının üstüne kapandı. Yedi gün yedi gece kimse onu kaldıramadı. Artık Enkidu'nun vücudu çürümeye, burnundan kurtlar çıkmaya başlamıştı ki, ne yapıp edip Gilgames'i kaldırdılar üstünden.

Enkidu'nun ölümü Tanrıça'nın istediği gibi Gilgames'i can evinden vurmıştı. O kadar sevdiği, her anını birlikte geçirdiği biricik karesi, arkadaşı ölmüştü. Ne yapacaktı şimdi? Gözü bir şey görmüyor, gece gündüz ağlıyordu. Acısından güzel giysilerini yırttı, saçlarını yoldu. Bağırıyor, çağırıyor, hiçbiri onu geri getiremedi, getiremeyecekti de!

Onu teselli etmeye gelen halka ve yaşlılara, "Sevgili halkım, dostlarım hepinizi seviyorum, biliyorsunuz. Enkidu, bana candan arkadaş. Bundan dolayı bir kadın gibi ağladığım için ayıplamayın beni. Kadın erkek herkesin acı karşısında ağlamaya, sevinmeye, zamanında gülmeye hakkı var. Mademki Tanrılarımız o hissi bize vermiş, niçin onu kullanmayalım! Enkidu'ya o kadar alışmışım ki, o benim için elimde ok-yay, belimde hançer, önümde kalkan, bayramların giysisi, bitmez tükenmez bir nese kaynağıydı. O benden çalındı. Benim sevgili arkadaşım kirlarda yabane-sekleri, panterler, aslanlarla doluyordu. Onunla en zor işleri yaptık. Onunla gök bogasının, sedir ormanlarının canavarı Huva-va'yi öldürdük. O şimdi öyle bir uykuya daldı ki, beni duymuyor. Gözlerini açmıyor. Kalbine bakıyorum, o çarpıyor" dedi.

Yine kendini tutamıyor, söylenmesini sürdürüyordu: "Sevgili arkadasim Enkidu için benim gibi herkes, her varlik yas tutsun! Birlikte gittigimiz yollar, astigimiz daglar, ona annesi gibi olan genis kirlar, panterler, aslanlar, çakallar, bütün yaban hayvanlari, kenarinda dolastigimiz kutsal Ulaya Nehri, suyunu tulumlarimizla Tanrilara sundugumuz saf Fırat Nehri, Huvava'dan kurtardigimiz Uruk halki, bira yapanlar, yiyecek hazırlayanlar hepsi aglasin, yas tutsun! Agıt yapan rahipler senin için saçlarını yolsun! Duyun ey Uruk halki! Sevgili arkadasim Enkidu için yaptigim agıdı! İçim yanıyor, ne zormus arkadas, dost acisi çekmek! Onun acisini unutmak için saçlarımı koyuvererek, bir aslan postu giyip kirlara kendimi atmaktan baska çare göremiyorum" diyordu.

Bu agıtlar, söylenmeler arasında Gilgames'in aklına kendisini biraz olsun sakinlestirecek bir fikir geliverdi. Evet, bunu daha önce neden düşünememisti! Hemen yontucuları, heykel yapanları, bakircileri, kuyumcuları çağırdı.

Onlara "Sevgili arkadasim, kardesim Enkidu'yu daha sonraki kusaklarımıza da tanıtılmak istiyorum. Onun için sizden ricam, onun bir heykelini, yontusunu yapmanız. Ama öyle bir heykel ki, derisi tüm altından, göğüs kısmı lacivert tasından olacak. Onu herkesin görebileceği bir yere dilemelisiniz. Uruk'a gelenler önce onu görmeli, ayaklarım öpmeli! Vakit geçirmeden hemen işe başlayın!" diye emir verdi.

Gilgames ne yaparsa yapsın yine de Enkidu'nun acısından bir türlü kurtulamıyordu. Ne olurdu onu bir daha görebilsem, diyordu. Sanki bir daha görse bütün acılarını unutacakmış gibi geliyordu. Birden aklına, gidip Tanrılarımıza yakarayım, belki onu bir daha görmeme yardım ederler, diye bir fikir geldi. Önce Tanruların babası Enlil'e başvurdu, o aldiris etmedi. Ay Tanrısı Nanna'ya anlattı derdini, o da kulak asmadı. En sonra "Bunun çaresini bulabilecek tek Tanrı Bilgelik Tanrısı Enki olmalı. O insanlara yardım etmeyi bilir ve sever. Bana da sevgili arkadaşımı bir kerecik olsun tekrar gösterebilir" diye düşündü ve hemen onun Eridu'daki sualtı sarayına gitti ve ona yana yakıla derdini anlattı. Bilgelik Tanrısı Enki, "Benden öyle bir istekte bulunuyorsun ki, benim yapmama olanak yok. Ölen birini ben nasıl canlandırabilirim? Yeraltından çıkma izni yalnız Çoban Tanrımız Dumuzi'ye verildi. Fakat o bir Tanrı. Öyle olduğu halde ancak altı ay yeryüzünde kalabiliyor" dedi.

Gilgames bunları duyduğu halde, yine Tanrı'nın yakasını bırakmıyor, durmadan yakarıyor, "Onu ne olur bir kez daha görebilsem!" diyordu. Tanrı Enki uzun uzun düşündükten sonra, "Eğer Güneş Tanrısı Samas yeraltına bir delik açarsa oradan Enkidu'nun gölgesi çıkabilir, ama yalnız kısa bir süre için" dedi.

Gilgames bunu duyunca, sanki hemen olmuş gibi heyecanlandı ve gözlerinden yaşlar akarak, "Yalnız gölgesi, yalnız kısa bir zaman için de olsa razıyım, yeter ki, onu bir daha göreyim" diye boynunu bükerek yalvardı. O kadar içten söylüyordu ki bunları, Tanrı Enki dayanamadı ve onu sağlamaya çalışacağına söz verdi ve sözünde durarak Güneş Tanrısı Samas'ın yeraltı dünyasının gansir kapısını açmasını ve Enkidu'nun gölgesinin yeraltından çıkmasını sağladı. İki arkadaşın büyük bir sevgi ve hasretle birbirlerini kucaklamaları görülecek gibiydi. İkisi de gözyaşlarıyla birbirlerini durmadan öpüyorlardı. Bu buluşma ne yazık ki çok uzun sürmeyecekti. Gilgames bu arada yeraltında neler olduğunu öğrenmek istiyordu. Onun için "Sevgili arkadaşım ne olur bana yeraltı dünyasından söz et! Neler var orada? Nasıl bir yaşam sürüyorsun orada?" diye sordu. Enkidu'nun nese dolu yüzü soldu. Gözlerinden yaşlar yeniden bosandı. Onları silmeye çalışırken "Sevgili kardeşim, hatırlatma bana onları, söyletme beni! Gördüklerimi anlatırsam dayanamaz ağlarsın, şu kısacık buluşmamızda seni onlarla üzmem istemiyorum" dedi. Bu sözler Gilgames! daha çok meraklandırmıyordu. Ne olursa olsun dinlemek, onunla her üzüntüyü paylaşmak istiyordu. Bu ne denle Enkidu'yu anlatması için yeniden sıkıştırmaya başladı. Enkidu daha fazla susamayacağını anladı ve "Sevgili kardeşim, elimi sürmeye kıyamadığım o güzel vücudumu şimdi yeraltındaki böcekler, kurtlar eski bir giysi gibi kemirip yiyorlar. Begendigin, sevgi ile oksadığın basım bir çamur teknesine döndü. Oradakilerin gıdası toz, toprak." Gilgames bunları dinlerken büyük bir ürperti geçirdi. Arkadaşı için üzülürken birden kendi ölümü geldi, aklına ve hemen "Ben de mi öyle olacağım ölünce, hayır ben ölmemeliyim, ne yapip yapip ölümsüzlüğü bulmalıyım" diye geçirdi aklından. Enkidu onun düştüğü dalgınlığın kendisi için olan üzüntüsünden olduğunu düşünerek konuyu degistirdi. "Biliyor musun Gilgames, orada ilk gördüğüm, Bitkiler Tanrıçası Ninazu idi. O, yerde çirilçiplak yatıyordu. O kadar güzeldi ki, göğüsleri mermerden yapılmış birer vazo gibi hiç kirisiksiz, dümdüz görünüyordu. Ona ne kadar dokunmak istedim, ama doğrusu korktum. Birisi çiviye asılmış duruyordu. Eger yaptığı günahlardan pısmanlık duysa imiş, çividen kopup düşecekmiş, ama inadından aldirmiyormuş. Eceliyle ölenler yataklarında yatıp soguk su içiyordu. Savasta ölenlerin de anası, babası, karısı onun için çalışıyordu."

Gilgames, "Desene orada da bir başka türlü yaşam var!" "Öyle sevgili arkadaşım. Çok oğlu olup da ölenlerin işleri iş. Bes oğlu olan, iyi bir kâtip gibi kollan açık saraya adalet götürüyor; altı oğlu olan saban süren gibi kalbi neseli; yedi oğlu olan ise Tanrı'ya yakın biri gibi duruyor. En zavallılar da kirda ölüp de gömülmemiş olanlar. Onların gölgeleri hiç rahat edemiyor." Enkidu sözlerini bitirir bitirmez birleşme sürelerinin tamamlandığı bildirildi. Her ikisi yeniden

kucaklastilar, gözyaslari içinde birbirlerinden, bir daha bulsamamak üzere ayrildilar. Gilgames'in derdi yeniden tazelenmis, üstüne bir de ölüm korkusu gelmisti. "Ben de ölmemeliyim, ne yapip yapip ölümsüzlüğü bulmaliyim" diyordu.

Sonsuzlugu Arama

Gilgames, kendisini kirlara atti. Artik agladigim kimse görmeyecek, yüreginin acisiyla attigi çigliklari kimse duymayacakti. Bu acilar içinde bir taraftan da, "Ben de Enkidu gibi ölecek miyim? Ölümden korkuyorum. Evet, korkuyorum. Bir zamanlar ölümü istemeyerek özgürlüklerini feda etmeye kalkan yaslilara ne kadar sasmis ve ayiplamistim. Simdi ben de onlara benze-dim" diye düşünüyor, kirlarda basibos dolasiyordu.

Artik arkadasinin ölümünü bir yana birakmis, kendi ölümünü düşünür olmustu. Ölümsüzlüğün bir çaresi olmaliydi.

Çok çok eski çağlarda, Tanrilarin insanlari yok etmek için yaptiklari tufandan sonra Utanapistim (Sumercesi Zivsudra) adli birinin ölümsüzlüğü elde ettigini duymustu. Gidip onu bulmali, o nasil ölümsüz olduysa onu öğrenmeliydi. Halbuki, söylendigine göre, o çok uzaklarda, gidilmesi olanaksiz olan Tanrilar bahçesinde yasiyordu.

Simdi onun akli fikri ona nasil ulasacagindaydi. Bir gün karar verdi. Ne olursa olsun, onu gidip bulacakti. O, olmayacaklari basarmisti. Bunu da basaracakti. Çünkü, basarmayi muhakkak istiyordu.

Üzerine aslan postu, ayaklarina sandaletlerini giydi; eline bir dernek, beline bir hançer aldı. Sirtina bira tulumunu yükledi.

Kimseye görünmeden gizlice yola çıktı. Yola çıkmadan önce o degerli kaplar içinde Günes Tanri ve Samas'a bal ve tereyagi sundu. Ona, kendisine yardim etmesi için dualar etti. Artik ne krallik, ne saray, ne güzelim Uruk sehri, ne de onu siirleriyle, sarkilanyla göklere çikaran halki gözüne görünüyordu. İnsanlar da Tanrilar gibi ölümsüz olmalı, sevdiklerinden ayrilmamaliydi. Bunun için Utanapistim'e ulasmasi gerekiyordu Gilgames'in, "Ona ulasir, ölümsüzlüğün gizemini öğrenirsem, hem insanlarimi ölümsüzlüğe kavustururum hem de kahramanligim üstüne kahramanlik katar, Tanrilar gibi sonsuza dek yasarim" diyordu.

Uruk kapisindan çikarken, bekçilerin kendisini tanimamalari ve görmemeleri için büyük gayret gösterdi. Sümer ülkesinin yollari dümdüz ve yapiliydi. Ova yesillikler, bahçeler, tarlalarla kapliydi. Bu yesillikler arasinda yürümek, ona büyük zevk veriyordu. Ne güzeldi onun ülkesi!

Fakat, zaman geçtikçe yoş-iz bulunmayan tepelere tirmanmaya basladi. Gündüzleri alabildigine sicak, geceleri de soguktu. O, gece gündüz, soguk sicak demeden yürümek istiyordu. Fakat, bazen gücünün sonu geliyordu. O zaman bir ağaç kovuguna, bir kaya dibine veya buldugu bir magaraya girip uyuyup dinleniyor, kendine gelir gelmez yine yürümeye basliyordu. Yanindaki yiyecekler içecekler bitmisti. Bazen yaban ağaçlarından kopardigi meyveleri, bazen avladigi hayvanlari yiyordu. Fakat, yerine bir an önce varmak için yiyeceklerle vakit geçirmek istemiyor, genellikle aç geziyordu. Hayvanlari da avlamak istemiyordu. "Kendim ölmek istemezken, neden bunlari öldürüyorum?!" diye kiziyordu kendine. Bir taraftan Tanri ve Tanrıçalara çatiyordu. "Mademki, onlar bizi yarattilar, neden öldürüyorlar? Neden insanlara aci çektiriyorlar? Bir insani baskasini öldürünce cezalandiriyorlar; Tanrilar ise istediklerini öldürüyor, istedikleri zaman sehirleri yakip yiktiriyorlar. Rüzgârlar, firtinalar, yagmurlar ve taskinliklar veriyor, tufan ile yarattiklarini yok ediyorlar. Bu yaptiklarindan dolayi onlari cezalandiran da yok?!" diye düşünüyordu. O kadar çaresizdi ki, kimi suçlayacagini, kime çatacagini bilmiyordu. Dağlara tirmanirken, kayalarda elleri yaralaniyor, bu arada onlari da iyi etmeye çalisiyordu.

Daglardan asagi derin vadilere inmek de çok zordu. Her an ayagi kayip yuvarla-nabilirdi. Üstü basi perisan bir haldeydi. Saçi sakalina karismaya baslamisti. Yolda rastladigi hayvanlar bile ondan korkarak kaçiyordu.

Bir gün güneşin zor girdiği bir ormana daldı. Ağaçlar o kadar sikti ki, yol açarak güçlkle yürüyordu. Birden karsısına koca yelesiyle bir aslan çıkmaz mı? İste bunu hiç düşünmemisti. Bir an ne yapacağını bilemeden olduğu yerde kaldı. Acaba aslan üzerine atılacak mıydi veya diğer hayvanlar gibi ondan kaçacak ya da aldiris etmeden yoluna devam edecek miydi? Hemen, "Enkidu olsaydi, belki de ona arkadaslik ederdi?" diye düşündü. Aslan da ne yapacağına karar vermek ister gibi bir an durarak Gilgames'e bakti ve birden saldırdi ona. Gilgames aslanın durusundan bir saldiriya hazirlanmasını hemen anlamis, kendisini toparlamis, karsilik vermek üzere o da hazirlanmistı. Aslanın saldirmasıyla, Gilgames'in canavari öldüren o güçlü yumruğu aslanın alınina gelince, aslan sarsildi ve yere düştü. Gilgames onun bu durumundan yararlanarak ikinci, üçüncü yumruklarını indirince, aslan güçsüz olarak yere yigildi; kalkamadi ve kendinden geçti. Gilgames, onun artık kalkamayacak hale geldigini görünce öldürmeye kıyamayarak yoluna devam etti.

Bir gün bir de bakti ki, sipsivri iki dag karsısında. Ne kadar da birbirlerine benziyorlardı. Bu yüzden onlara ikiz dag anlamına gelen Masu adını vermişlerdi. Gilgames, durduğu yerden dagları incelemeye başladı ve "Bu dagların tepesine kadar mi çıkmam gerekecek veya daha asagılarda geçit yolları bulacak mıyim" diye düşünüyordu. Yavaş yavaş tırmanmaya başladı. Asagisi da o kadar derin görünüyordu ki, bir hayli yol alıp, yukariya çıktığı zaman karsısına büyük bir kapı çıktı. Kapının önünde akrebe benzeyen, başları göğe uzanmış, ayakları yerin dibine batmış gibi görünen iki adam duruyordu. Onlar, doğusundan batisına kadar güneşi izliyorlardı.

Gilgames onlari görünce birden ne yapacağını sasirdi. Öyle korkmustu ki, olduğu yerde çakılmış gibi kaldı. Bir tarafa kimildayamıyordu. Bir ara kendini topladı ve gayet saygılı olarak onların önünde eğildi. O sırada akrep adam karısına seslendi: "Hanim, bak bize biri geldi. Onun vücudunda Tanrı eti var" deyince, karisi içeriden "Biliyorum, onun üçte ikisi Tanrı, üçte biri insandır" dedi. Bunu duyan Gilgames sasirdi. Nasıl biliyorlardı bunları? O düşünürken, akrep adam ona, "Tanrılardan olan sen! Bu uzun yolculuğa çıktın! Niçin buralara kadar büyük güçlülere katlanarak geldiğini öğrenmek istiyorum" dedi. Gilgames, "Tanrılarının arasında yaşayan Utanapistim'i göreceğim ve ona ölümsüzlüğü nasıl bulacağımı soracağım" dedi. Akrep adam güldü: "Simdiye kadar onu kimse bulamadı. Oraya ulaşman imkânsiz. Oraya giderken ne güneşin doğduğunu ne de battığını görebilirsin. Her taraf kapkaranlıktır" dedi.

Gilgames, büyük bir üzüntü ve acı içinde olmasına rağmen, "Ne olursa olsun, oraya gitmek istiyorum. Lütfen bana kapıyı aç, geçeyim ve yolumu sürdüreyim" dedi.

Akrep adam, "Gilgames sana Masu Dagi'nin kapısını açacağım ve bu dağ geçmen için izin vereceğim" dedi ve kapıyı açtı. Gilgames kapıdan geçince, büyük bir tehlikeden kurtulmuş gibi ferahladı. Fakat, akrep adamın söylediği gibi, yol-iz olmayan bu yerde güneş de görünmüyordu. Her taraf kapkaranlıktı. Ne önünü, ne de arkasını görebiliyordu. Yorulunca olduğu yerde kıvrılıp yattığı, kalkıp yine yürüyordu. Ne gece olduğu, ne gündüz olduğu belliydi. Geceler gündüzler birbirine karıştı. Nihayet bir gün uzaktan bir ışık görüldü, ışığı görünce Gilgames öyle sevindi ki, sanki bütün yorgunluğu gidivermişti.

Fakat acayip bir isikti. Ne oldugunu anlayamadi. Onu bir an önce görmek için adimlarini hizlandirdi. Isik piril pirildi, yanip sönyüyordu adeta. Yanina yaklasınca, sasirip kaldi.

Inanilacak gibi degildi gördü-

gü. Sanki rengârenk degerli taslardan olusan bir bahçeydi karsisindaki. Taslar, üzüm salkimlari, meyveler asilmis gibiydi dallara. Onlardan gözlerini alamiyor, baktıkça büyük bir cosku doluyordu içine. Meger burasi Günes Tanrisinin bahçesiymis. Onun karsisinde bir süre durduktan sonra, "Haydi Gilgames, mademki aydinlik basladi, yoluna devam et" diyerek yürümeye basladi.

Nihayet deniz göründü. Iste bu onun için büyük bir sürprizdi. Gözlerine inanamadi. Denize dogru adimlarim yöneltti. Deniz kenarında küçük bir yapı vardi. Ne olabilirdi o? Kapiya yanasti. Kapi yariaçikti. Kapiyi iterek çekingen adimlarla içeriye girdi. Bir tezgâh önünde Siduri adında bir kadın duruyordu. Burasi bir içki eviydi. Kadın da onu isletiyordu. Kadın Gilgames'i görünce birden tas kesildi. Çünkü, onun saçı sakali birbirine karismis, elbiseleri paramparça, yüzü gözü pislik içinde, korkunç bir görünümü vardi. Kadın kendi kendine, "Bu bir katil kuskusuz, beni öldürecek. Elinden nasıl kurtulup kaçabilirim?" diye düşünerek, kapiya dogru yöneldi. Gilgames, durumu hemen anladi ve "Niçin kaçmaya çalışiyorsun, kapilari kirip çarpacagimi, seni öldürecegimi mi düşünüyorsun yoksa?" dedi ve sözünü sürdürdü: "Ben Gilgames'im. Sedir ormanlarinin canavarini, gök bogasini öldüren. Dağlan asan, ormanlar geçen, aslanlari dize getiren Gilgames! Duymadin mi adimi?"

Bu sözler üzerine biraz sakinlesmis olarak, "Bütün bunlari yapan sensen, neden yanaklarin göçmüş, yüzün asik, kalbin üzüntülü, neden uzun bir yolculuktan geliyormus gibisin? Neden böyle kirli, pasli, basibos dolasiyorsun?" diye sorulari siraladi Siduri.

Gilgames, "Bayan, benim en candan arkadasim, küçük kardesim, kirlarda yaban hayvanlarina arkadas olan, benimle sedir ormanlarinin ejderi Humbaba'yi öldüren ve benimle en zor serüvenlere atilan Enkidu'yu insanligin kaderi elimden aldi. Yedi gün yedi gece onun üzerine kapandim. Burnundan kurtlar çıkmaya baslayınca beni üstünden zorla kaldirdilar. Iste o günden sonra ölümden korkmaya basladim. Kendimi kirlara attim. Günlerce haykirdim, agladim, üzüldüm. O kadar sevdiğim bu küçük kardesim simdi toprak oldu. Iste bu yüzden kalbim üzüntülü, yüzüm asik. Uzun yollar asip geldigimden üstüm basim perisan" diyerek basından geçenleri kisaca Siduri'ye anlatti.

"Anladim ki kardesinin ölümü seni çok üzmüş. İyi, ama buralara kadar niçin, ne yapmak için geldin?"

Gilgames, "Ben de onun gibi ölmek istemiyorum. Onun için ölümsüzlüğü bulmak üzere yola çıktim. Duyduğuma göre, ölümsüzlüğü kazanan Utanapistim adli biri varmis. Ondan ölümsüzlüğü nasıl elde ettigini öğrenecegim" dedi.

Siduri bunun üzerine, "Ah Gilgames! Ele geçirmene imkân olmayan ölümsüzlüğü bulmak için bu kadar sikintiya girmek ha! Yazik olmus sana! Tanrilar daha insanlari yarattığı zaman ölümü de onlara vermis. Yalnız insanlara mi? Her varligin bir olusumu bir de yok olusu var. Sen bilgin bir adamsin, bunlari bilmen gerek. Ey Gilgames! Bulamayacagin ölümsüzlüğü aramak için kaybettigin zamana yazik olmus. Sana verilen bu yasamin tadini çıkarmaya bak! Gece gündüz keyiflen. Her gününü üzüntüyle degil, sevinçli geçirmeye çalış. Ye, iç, çal, söyle, dans et, yikan, temizlen, güzel giysiler giy. Küçüklerin ellerinden tutarak, karini göğsüne bastirarak yasamina yasam kat. Bu iste insanligin kaderi" dedi.

Gilgames, "Sayin Siduri. Belki dogru söylüyorsun, ama ben bir kez yola çıktim. Istedigimi almaya çalışacagim. Alamazsam o zaman senin sözlerini hatirlayacagim. Simdi senden Utanapis-tim'i nasıl bulacagimi, ona nasıl ulasacagimi söylemeni istiyorum. Bana onun yolunu göster! Bunun için ne olur bana yardım et! Geçmem gerekirse denizi bile geçecegim" dedi.

Siduri, "Biliyor musun, simdiye kadar oraya giden olmadı. Çok çok eski günlerde oraya gitmek için yola çıkanlar bile denizi geçememiş; hele ölüm suyunu geçmek çok zor, suları çok derin. Oradan yalnız ölümler götürülür. Bütün bunlara rağmen, yine de ölüm suyuna gitmek istiyor musun?" dedi.

Gilgames, "Evet her ne olursa olsun, gideceğim. Ölsem de bu yolda ölmüş olurum.

Duyduğuma göre, Utanapistim'e giden Ur-sanabi adlı bir kayıkçı varmış. Onunla suları geçeceğim. Olmazsa geri döneceğim. Sen yalnız onun yerini bana göster!" dedi.

Kadın, kayıkçının bulunduğu yeri gösterdi Gilgames'e. O da gidip, onu buldu. Adam, Gilgames'i görünce meyhaneci Siduri gibi ona sorular sormaya başladı: "Neden yüzün solgun, yanakların çökmüş? Neden kalbin kederli? Ne kadar uzak yoldan geldin buraya?"

Gilgames de ona, "Nasıl yüzüm solgun, yanaklarım çökük, kalbim üzüntülü olmasın?!" diye sevgili arkadaşının ölümünü, bu yüzden perisan olduğunu anlattıktan sonra, "Simdi sana rica ediyorum Ursa-nabi. Beni ölümsüzlüğe kavusan Utanapistim'in bulunduğu yere götür, ne olur!" dedi.

Ursa-nabi ona, "Seni oraya götürürüm. Yalnız tekneyi yürütmek için kürekler gerek. Her biri 60 metre uzunluğunda, kürek yerine geçecek ağaçları kes! Onların saplarını asfalt ile kapla ve buraya getir!" dedi.

Gilgames, hemen yakında bulunan ormana gidip istenilenleri yapıp getirdi. Bunun üzerine Ursa-nabi ile tekneye bindiler. Yelkenler açıldı. Rüzgârın etkisiyle tekne pupa yelken gidiyordu, 1 ay 15 gün sonra, Ursa-nabi, "İste ölüm suyuna geldik" dedi. Burada durarak bir su yoluna girdiler. Her iki tarafında dimdik kayalardan oluşan bir dağ yükseliyordu. Ursa-nabi, "Simdi ormandan kesip getirdiğin sirikleri kullanma zamanı geldi. Onları çok dikkatli kullanman gerek. Sakin elini suya degdirme!

Çok dikkatli ol!" dedi. Gilgames, büyük bir dikkatle söylenenleri yapıyordu. Bir sirigi kullanıyor, o islanınca diğerini alıyordu. Tekne ilerledikçe, gökyüzü görünmez oldu. Ortalık gece gibi kararmıştı. Gilgames, elindeki siriklerle tekneyi zorla yürütüyordu. Öyle zordu ki bu iş. Gilgames zorlandıkça, kayıkçı "Geri dönelim mi?" diye soruyordu. Fakat, Gilgames'in asla dönmeye niyeti yoktu. Sıra, hazırladığı son sirige geldiğinde uzaktan biri görüldü. Kayıkçı, "Gördüğün kişi, Utanapistim iste" dedi. Utanapistim de gelen tekneye bakıyor, "İçindekinden biri benim adamım da, öbürü kim olabilir?" diye düşünüyordu.

Karaya yanasıp yere indiklerinde hemen Utanapistim Gilgames'e, "Sen kimsin? Neden yüzün solgun? Üzgün görünüyorsun! Neden yüzün gözün yara, üstün basın yırtık pırtık, nedir bu halin? Niçin geldin buraya? Çoktan beri yollarda mıydın" diye soruları sıraladı.

Gilgames de daha öncekilere söylediği gibi önce kendini tanıttı. Sonra arkadaşı Enkidu'nun ölümünü, bundan dolayı çektiği üzüntüleri ve oraya gelinceye kadar doğru dürüst uyku uymadığını, avlanarak karnim doyurduğunu, meyhaneci kadın Si-duri'ye rastlayışım bir bir anlattı. Fakat, henüz niçin geldiğini söylememişti.

Utanapistim, "Bütün bu sıkıntıları ve yorgunlukları çekip buraya neden geldiğini henüz söylemedin. Onu bildir bakalım!" dedi.

Gilgames, "Arkadaşımın ölümü beni çok yaktı. Ben de onun gibi ölmek istemiyorum. Onun için sana geldim. Çünkü sen ölümsüzlüğü almışsin. Onu nasıl aldığını öğrenmek, ben de öyle yapmak için geldim!" dedi.

Utanapistim, Gilgames'in yüzüne, "Yazık sana!" der gibi acıyarak, diğer taraftan olmayacak bu isteği için alaylı olarak baktı ve arkasından bunun olamayacağını kanıtlayan birçok soruyu sıraladı: "Gilgames, simdiye kadar yapılıp da hiç yıkılmamış veya yıkılmayacak bir ev gördün mü? Mühürlenmiş bir belge sonsuza dek kalır mı? Kardeşlerin bölüştükleri miras sonsuza dek onların olur mu? Ülkede düşmanlık sonsuz mudur? Bir nehir sürekli tasar mı? Güneşin yüzünü her zaman görüyor musun? Eski günlerden devamlı ne kalmış ki? Uyku ile ölüm

birbirlerine benzemiyor mu.' Her ikisi de ölüm gibi görünmüyor mu? Bütün varliklari yaratanlar, yasami ve ölümü birlikte vermişler. Her nesnenin bir varolusu, bir yok olusu var. İnsanın da öyle. Elden ne gelir?"

Gilgames, "Ama Utanapistim, sana bakıyorum, benden bir ayrıcalığın yok. Yüzün, gözün, elin, kolun ve ayagınla tipki bana benziyorsun. Ben seni savaşlarla uğrasan bir kişi sanmıstım. Görüyorum ki, burada bombos duruyorsun. Lütfen söyle, bu Tanrılar topluluğu arasına nasıl girip, ölümsüzlüğü alabildin?" dedi.

Tufan

Utanapistim, "Gilgames, bu büyük bir sır. Fakat, sen mademki bu kadar sıkıntılar çekerek buraya geldin, o sirri sana açıklayacağım, beni iyi dinle!"

Gilgames bu söz üzerine, bu sirri öğrenip ölümsüzlüğe kavuşacağım diye büyük bir umuda kapıldı.

"Fırat kenarındaki Suruppak adlı şehri biliyorsun kuskusuz" diye söze başlayan Utanapistim açıklamasını sürdürdü:

"Bu şehir çok çok eski bir şehirdi. Vaktiyle Tanrılar onun içinde toplanırlardı. Bir gün Tanrıların babası olan Gök Tanrısı Anu, savastan hoslanan danışmanları Enlil, on/arin temsilcisi Ninurta, vezirleri Ennugi toplanmışlar. Bilgelik Tanrısı Ea da bir kösede oturuşuyormuş. Bu dördü 'Haydi bakalım, bir Tufan yapalım ve yarattıklarımızı, özellikle insanları yok edelim' demişler ve buna karar vermişler. Bu, kösede duran Bilgelik Tanrısı'nın hiç hosuna gitmemiş. Fakat, çoğunluk diğerlerinde olduğu için, sesini çıkaramamış. Ben o sırada kulübemin içinde Tanrılarımıza dua ederek oturuyordum. Birden bir ses duyar gibiydim. Kulak verdim, fisilti halinde 'Konus kulübe, konuş kulübe, duvar duvar dinle beni, Suruppak'ın adamı Ubartutu'nun oğlu duyuyor musun beni?' diyordu. Hemen duvara yanastım. Büyük bir heyecanla, 'Evet duyuyorum' diye yanıt verdim. O sözünü sürdürmeye başladı. 'Ben Bilgelik Tanrınız Ea'yım, sana bir haber vereceğim' dedi. Bu bana ne büyük şerefti. Yüce Tanrı Ea benimle konuşuyordu. Olacak şey değildi bu, ama olmuştü. Hemen, 'Dinliyorum sizi yüce Tanrım' dedim. 'Tanrılar toplantısında arkadaşlar her nedense bütün yarattıklarımızı yok etmeye kalktılar. Ben engel olmak istedim, basaramadım. Bunun üzerine seni dua ederken görünce, bunu sana bildirip senin yolunla hiç olmazsa bir kısım varlığın kurtulmasını istedim. Şimdi söyleyeceklerimi iyi dinle ve aklında tut! Hemen şimdi malini mülkünü topla, sat ve onunla bir gemi yap. Geminin eni boyu esit olsun, içine su girmeyecek şekilde onu kapla' dedi. Çok korkmuştum, 'Sayın efendim, yüce Tanrımız. Söylediklerinizi, emirlerinizi anladım. Bundan çok onurlandım. Hemen yerine getirmeye çalışacağım. Fakat benim şimdi bir endişem oldu. Gemi yapıpken, yaşlılarımıza, şehrimizin halkına ne söyleyeceğim? Onlara, 'Tanrılarımız bir tufan yapacak. Ben ondan canımı kurtarmak için bunu yapıyorum' dersem, muhakkak beni öldürürler' dedim. Tanrımız Ea da Tanrımız Enlil'in bana çok kızdığını, benden nefret ettiğini öğrendim. Bu yüzden bu şehirden uzaklara, yüce Tanrımız Ea'nın yanına, onun oturduğu Apsu'ya gideceğim' dersin dedi. Ben buna çok şaşırđım. O, bana yalan söylemeyi öneriyordu. Fakat ne yapayım, Tanrı emri. Herhalde onun da bir bildiğı vardır!' dedim ve ertesi sabah gün agarir agarmaz, etrafıma birçok insan topladım. Onlara Tanrı'nın sözünü aktardım. Hemen işe başladım.

Önce geminin planını yaptım. O tam altı katlı olacaktı." Gilgames: "Öyle bir gemiyi yapmak kolay olmamıştır herhalde. Onu ne kadar zamanda yapabildiniz?"

Utanapistim: "Tahmin edemeyeceğin kadar kısa zamanda. O kadar çok yardımcı toplanmıştı ki etrafımda. İşbasi yaptığımda görmeliydin insanların karıncalar gibi nasıl düzenli çalıştıklarını! Bir taraftan gemi için gerekli malzemeler yığılıyor, bir taraftan odunlar kesilip biçiliyor, hazırlanan keresteler bir araya getiriliyordu. Çocuklar bile vardı çalışanların

arasında. Dogrusu onların bu çalışmalarına karşılık, hepsinin Tufanla öleceğini düşünüyor, üzüyor, hem kendime hem Tanrılara kızıyordum. Neydi yarattıklarını yok etmekteki amaçları. Çalışanlara her gün bogalar, koyunlar kestirttim. Kipkirmizi sarapları, buraları nehir suyu gibi bol bol içirttim zavallılara. Yeni yıl şölenlerine benzer senliklerle işler yapıyordu. Herkes başlarına gelecekleri bilmeden büyük bir gayret ve zevkle çalışıyordu. Geminin omurgası bes günde bitiverdi." Gilgames: "Ne kadar çabuk. Herhalde gemi küçüktü." Utanapistim: "Ne diyorsun sen! Tam bir iku idi içinin genişliği." Gilgames: "Desene bir tarla kadar. Kenarlarının yüksekliği 20'ser kamış?- yanlarının uzunluğu da 20'ser kamıştı" dedi. (1- Iku: 3 600 metrekare. 2- Bir kamış: Üç metre kadar.)

Utanapistim sözünü sürdürdü: "Alt ve üst güverteleri esit büyüklükteydi. Hepsini yediser bölmeye ayırdım. Ambar kısmı da dokuz bölme oldu.

Geminin dış kısmını su geçmesin diye yağladım, ziftledim, kazanına bol miktarda zift doldurdum. Kürek yerine geçecek sirikleri bir tarafa yığdirttim. Gemi suya indirilmeye hazır olunca, serefe içkiler içildi, çalgılar çalındı, sarkılar söylendi, danslar yapıldı, büyük bir senlik vardı. Ustalar böyle bir eseri meydana getirdik diye gururla gemiye bakıyor, zevkten kahaahalar atıyorlardı. Zavallılar, başlarına geleceklerden haberleri olmadan büyük bir senlik içindeydiler.

Onların bu halini gördükçe içim sızıyor, canımı kurtarmaya çalışıcağıma, ne olacaksa onlarla beraber olsun bana da diyordum. Fakat bu, yüce Tanrımız Ea'nın emriydi, nasıl dönebilirdim!"

Gilgames: "Merak ediyorum, bu kadar büyük gemi kaç günde bitti ve nasıl suya indirildi."

Utanapistim: "İnanır misin, tam yedi günde!"

Gilgames bunu duyunca büyük bir saskinliğe uğradı. Kisacık zamanda nasıl yapılabilirdi bu koca gemi.

Gilgames'in bu saskinliği Utanapistim'e büyük bir keyif vermisti. Sözünü sürdürerek, "Dogrusu gemiyi suya indirmek hiç de kolay olmadı. Bereket onu yan yatmış sirikler üzerinde yapmıştık. Onların yardımı oldu. Arka arkaya koyduğumuz sirikler üzerinden kaydirmek için bütün çalışanlar gemiyi önden arkadan ittiler. Geminin üçte ikisi suya girince elime geçenleri, altınları, gümüşleri, kırların hayvanlarından bir kısmını, sanatçıları bindirdim. Bütün hisim akrabalarımı doldurdum içine.

Güneş Tanrımız Samas bana 'rüzgâr ve yağmur başlayınca gemiye gir, kapısını kapat' dedi. Onun söylediği gibi gece birdenbire hava değişti. Fırtınayla birlikte yağmur başladı. Hemen gemiye girip kapısını kapadım."

Gilgames buraya kadar büyük bir dikkatle Utanapistim'in sözünü kesmeden dinledi. Sözün burasında birden. "Gemiye kim yönetecekti, onu da siz mi yürüteceksiniz" diye sordu.

"Hayır" dedi Utanapistim ve sözüne devam etti:

"Bu işi çok iyi bilen, tam bir gemici olan Puzuramiirri de içindeydi. O, hemen geminin dümenine geçti. Artık hepimizin sorumluluğu onun elindeydi. Sabah ortalık ağarmaya başladığında, ufukta simsiyah bulutlar yükseliyor, hızla bize doğru geliyordu. Uzaktan görülen simseklerin ışığı birdenbire yakınlımıza yetişip, ortalığı gündüz gibi aydınlatırken, kulakları patlatacak gök gürültüleri onları izliyordu. Fırtına Tanrısı Adad, Savaş Tanrısı Ninurta olanca güçlerini göstermeye çalışıyorlardı.

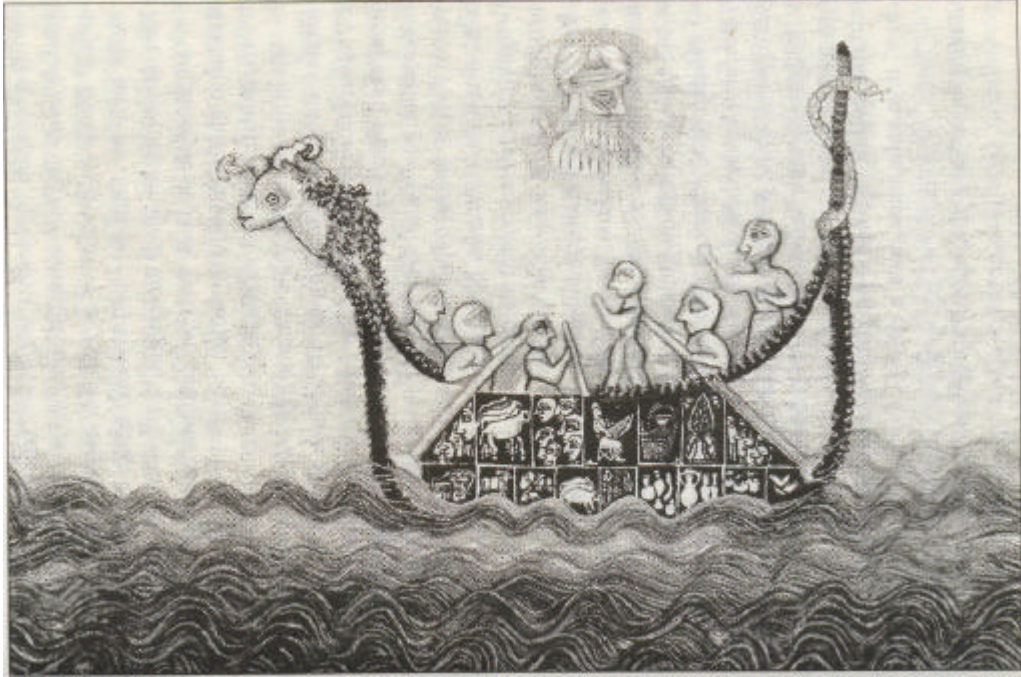
"Yeraltı Yarığları Tanrı Anunnaki'ler durmadan mesalelerini yakıyorlardı. Bütün Tanrılar yarattıklarından intikam alır gibiydiler. Bu kıyamet arasında bir de göz gözü görmeyecek kadar karanlık başladı. Kimse kimseyi göremiyor, ortalık çığlık sesleriyle yankılanıyordu. İnsanlar sanki savasta gibiydiler. Ülke bir çanak gibi kiritip dökülüyordu."

Utanapistim sözünün burasında durdu. Gözlerini kapadı. Yüzündeki ifade o günlerdeki korkuyu sanki yeniden yaşıyormuş gibiydi. Gözlerinden ince ince yaşların döküldüğünü gören Gil-games, onun konuşmaya başlamasını sessizce bekledi. Kendisi de bu anlatılardan öyle etkilenmişti ki, ölümsüzlüğü istediğini bile unutmuştu.

"Yeryüzü o kadar karanlıktı ki, Tanrılar da onu göremez olmuştum" diye Utanapistim yeniden söze hasladı. "Tanrılar bile yaptıkları bu tufandan korktular. Acidan köpekler gibi kıvrıldılar, sonra da göğe Gök Tanrısı Anu'nun yanına kaçtılar. Tanrıça Is-tar'i görmeliydin! Doğum sancısı çeken kadınlar gibi inleyip duruyordu, insanlar ve eski çağlar birden çamura döndü. Tanrıların güzel sesli hanımı Tanrıça Istar büyük bir pısmanlıkla 'Nasıl bu kötü isin olmasına göz yumdum. İnsanlarımın yok olmasına nasıl razı oldum. Zavallı insanlarım balık yumurtaları gibi suları nasıl doldurdular!' diye ağlıyordu. Anunnaki'ler de onunla birlikte ağlıyordu. Tanrılarının dilleri tutulmuş, kilitlenmis gibiydi.

"Altı gün yedi gece fırtına gürledi, yağmur bardaktan bosa-nircasına yağdı. Tufan sultan ülkeyi tümüyle kapladı. Yedinci gün, çilgin bir ordu gibi saldıran tufan yavaşladı; deniz sakin-lesti, fırtına azaldı, taşkinlik durdu.

"Geminin penceresini açtım. Yüzüme ışık geldi. Denize baktım, durgundu. Bütün insanlar, hayvanlar çamur olmuştum.

"Yere çöktüm, ağlamaya başladım. Gözlerimden yaşlar sel gibi akıyordu. Biz kurtulmuştuk, ama diğer insanlara yazık değil miydi? Bütün çalışmalar ve zorluklarla meydana getirdikleri şehirler yerle bir olmuştu. Nasıl kıymetli bütün bunları yok etmeye Tanrılar, aklım bir türlü almiyordu."

Gilgames de ona hak veriyor Tanrılarının bu kadar acımasız olduklarını akli almiyor, sasiyordu. Utanapistim sözünü sürdürdü:

"Denizin her yönüne 'bir kara parçası bulabilir miyim?' diye baktım. Bir şey görünmüyordu. Belki kara parçasını bulur diye bir güvercin uçurdum. Fakat, geri geldi. Çünkü konacak yer bulamamıştı. İkinci kez bir kirlangıç salıverdim, o da konacak yer bulamadan geri geldi.

Üçüncü kez gönderdiğim karga konacak yer ve yiyecek bulduğu için geri dönmedi. Tam o arada uzakta denizden yükselen bir kara parçası gözüme ilisti. Gemiciye gemiyi oraya doğru sürmesini söyledim. Biraz sonra gemi karaya oturuverdi. Nizir Dağı imis onun adı. Karaya çıktım. Dağın tepesinde dört rüzgâra içki kurbanları yaptım. Yedisiz kap içinde çeşitli kokularda tütsüler yaktım. Tanrılar bu güzel kokulan duyunca, inanın misin sinekler gibi kurbanların üstüne çullandılar."

Gilgames bu laflara gülsün mü, ağlasın mı, bilmiyordu.

Utanapistim, "Tanrıça İstar da onlarla beraberdi ve bugünü, Tanrıların kurbanlara üsüstükleri bugünü bir daha asla unutamayacağım diyordu. Fakat içlerinden yalnız Enlil gelmedi" dedi. Gilgames sabirsizlikle "Neden gelmedi acaba?" diye araya giriverdi.

Utanapistim, "Çünkü o imis Tufani ortaya atan ve gerçekleştiren" diye anlatımına devam etti: "Tanrı İstar da onun gelmediğinin nedenini 'yaptığından utandığı için!' diye yorumluyordu. Birdenbire Tanrı Enlil ortada görünürdü. Gemiyi ve gemiden çıkanları görünce müthiş kızdı.

'Kim bunları kurtardı, kim haber verdi, bütün ölümlüler tufanla yok olacaktı' diye orada olanlardan yanıt bekliyordu. Oğlu Savaş Tanrısı Ninurta, babasına dönerek, 'Kim olacak, böyle bir işi Tanrı Ea'dan başka kim yapabilir!' dedi. O an Tanrı Ea büyük bir hisimla ortaya atılarak, 'Ey silahsız Enlil! Hiç düşünmeden, yüreğin acımadan nasıl böyle bir tufan yaparsın! Günahlı olan günahını çeksin. Baskaldıranların cezası verilsin. Böyle bir tufan yapıp her şeyi yok edeceğin yerde, insanların arasına bir kurt sokup, onları azalttırsaydın! Bir tufan yapacağın yerde, bir kitlik olup ülke harap olmasaydı! Tufan yerine Salgın Hastalık Tanrısı İnra'yi çıkartıp insanları öldürtseydin daha iyi olacaktı. Üstelik Tanrılarının sırrını doğrudan doğruya söylemedim. Yalnız akıllı Utanapistim'e bir rüya gördürdüm. Şimdi git Utanapistim ile konuş' dedi. Bunun üzerine Enlil gemiye geldi. Karımın ve benim elimden tuttu. İkimizi de dışarı çıkardı. Aramıza girerek alınlarımıza elini koydu ve bizi kutsadı: 'Utanapistim şimdiye kadar bir insandı. Fakat, şimdi o ve karısı biz Tanrılar gibi olup, aramızda yasayacaklar. Çok uzaklarda nehrin ağzında oturacaklar' dedi. Böylece beni ve karımı getirip, bu nehrin ağzına yerleştirdiler."

Gilgames bütün öyküyü dinlemiş, bundan kendi istediği doğrultuda bir yorum çıkaramamıştı. Onun düşünceli haline bakan Utanapistim, "İşte böyle oldu Gilgames, benim ölümsüzlüğü kazanmam. Ama senin için Tanrılar bir daha toplanır mı? Niçin toplansınlar?! Bana bu yasamı kendi suçlarını örtmek için verdiler. Sana neye karşı verecekler ölümsüzlüğü? Bunun olamayacağını sen de anladın herhalde! Gel şimdi sana bir sınav yapalım. Tufan süresince biz altı gün yedi gece uykusuz kaldık. Bakalım sen de kalabilecek misin?" dedi.

Gilgames o kadar yorgundu ki, "uyku" kelimesini duyar duymaz, daha Utanapistim sözünü bitirmeden dizi üstünde uyumaya başlayıverdi.

Utanapistim karısına, "Onu uyandırmaya çalış bakalım, uyanacak mı? Uyanırsa geldiği kapıları geçerek yerine döner" dedi. Kadın onu uyandırmaya ne kadar çalıştıysa da ölü gibi uyumustu Gilgames. Onun üzerine Utanapistim karısına, "O uyanınca 'uyamadım' diyebilir. Onun için her gün bir ekmeği pisirip yanına koy. Böylece kaç gün uyudugunu ona kanıtlarız" dedi. Kadın her gün bir ekmeği pisirip yanına koyuyordu. Her gün konulan ekmeğin tazeliğini zamana göre çeşitli şekilde kaybediyordu. Kadın yedinci gün fırından henüz çıkardığı ekmeği Gilgames'in yanına koyarak ona elini değdiriverdi. Gilgames uykusunu almış olarak, birden sıçradı yerinden ve "Ben uyamadım değil mi?" diye saskin saskin etrafına bakarak sordu. Utanapistim ve karısı onu gülerek izliyorlardı. "Sana uyudugunu kanıtlamak için her gün bir taze ekmeği koyduk yanına. Ekmeklere bak kimi kurudu, kimi küflendi. Son ekmeğe elini koy. Bugün pisti, henüz sogumadı bile. Tam altı gün yedi gece uyudun. Sınavı kaybettin demektir."

Gilgames büyük bir üzüntüyle bir ekmeklere, bir de onlara bakıp, "Ben ne yapacağım şimdi. Bombos geri mi döneceğim? Ne diyeceğim halkıma? Bütün kahramanlıklarım suya mi düşecek? Ölümünden kurtulamayacağım. O hep etrafımda dolasiyor olacak. Her an ölüm korkusuyla mi yasayacağım?" dedi.

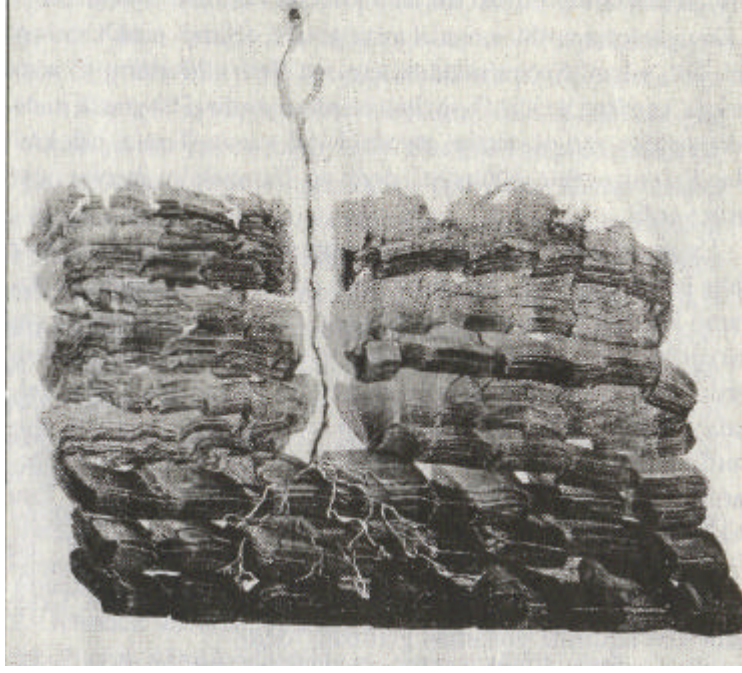
Utanapistim Gilgames'e, "Dünyada sen yalnız degilsin ki! Herkes senin gibi ölüme mahkûm. Ondan korkup günlerini üzüntüyle mi geçireceksin?" dedi.

Gilgames'in bunları dinlerken gözlerinden yaşlar akıyordu. Utanapistim sözüne devamla, "Burada bütün korkularını, üzüntülerini at! Uruk'a gidince günlerini keyfince geçirmeye bak! Halkına yararlı işler yapmaya çalış. Yaptığın her yararlı iş seni mutlu edecektir. Hatırla! Canavari, gök bogasını öldürdüğünde halkın sevinci seni ne kadar mutlu etmişti" dedi. O günler birden Gilgames'in gözlerinin önüne geldi. O ne sevinç, ne cosku idi!

Kucaklayanları, sarkılar, siirlerle onları göklere çıkaranları hatırladı. Bir an unutuverdi ölümünü. Öyle dalmıstı ki o günlerin coskusuna, Utanapistim'in, "Simdi artık kendine gel. Git, yıkan! Saçını sakalını temizle. Yeni elbiseler giy" sözleriyle kendine geldi. O sözünü sürdürüyordu: "Ursanabi sana yıkanacağın yeri göstereyim, giyeceklerini versin. Temiz, pak kral olarak seni yerine götürsün" dedi ve Ursanabi'ye bunlar için emir verdi.

Ursanabi onu yıkanma yerine götürdü. Bol sular onu biraz daha kendine getirdi. Sudan bir türlü çıkmak istemiyordu ve devamlı kendini bu duruma alistirmeye, ölümü düşünmemeye çalışıyordu. Sudan çıktığında saçları temizlikten parlıyordu. Yollarda yırtık pırtık olan giysilerini fırlatıp denize attı. Onlar dalgalara kapılıp giderken, ölümsüzlük umudu da onlarla yok oluyordu aklından. Ursanabi'nin verdiği yeni elbiseleri giydi. Saçlarını arkaya doğru atarak, alnından basına bir bağ bağladı. Tam eski yakışıklı halini almıstı. Birdenbire düşük omuzları diklendi. Üzerine büyük bir canlılık geldi. Onun bu halini gören Utanapistim, "Artık krala benzedin. Rahatlıkla Uruk'a dönebilirsin. Ursanabi seni kestirme yollardan götürsün" dedi.

Ursanabi tekneye binmiş, onu bekliyordu. Utanapistim, karısı ve Gilgames kiyiye geldiler. Gilgames tekneye binerken bu kadar büyük yorgunluklar, korkular çekerek geldiği bu yoldan ellerinin bombos döndüğü yine aklına geldi. Büyük bir hüzne kapıldı. Bu hüznün yüzüne de vurmus, gözleri donuklaşmıstı. Kendinde degilmis gibi olmuştı. Onun bu halini gören Utanapistim'in karısı Muni de birden üzüldü ve kocasına, "Bak su Gilgames'in haline. Sözde kendine gelir gibi olmuştı da sevinmistem. Yine eski haline döndü. Onun bu kadar büyük hayal kırıklığıyla gitmesine gönlüm bir türlü razı degil. Ona su gençlik otunu söyle de onu bularak belki biraz teselli olur" dedi.

Tam bu sırada tekne kıyidan biraz uzaklaşmıstı. Utanapistim, onlara sahile yanasmaları için işaret verdi. Gilgames, birden "Acaba ölmek için başka bir yol mu gösterecek?" diye büyük bir umuda kapıldı. Hemen karaya yanastılar. Gilgames, tekneden atlayarak bir iki adımda kendini Utanapistim'in yanında buldu. Utanapistim büyük bir merakla yüzüne bakan Gilgames'e, "Gilgames, çok yoruldu, çok üzüldün, büyük bir hayal kırıklığına uğradın, gönlüm seni boş elle göndermeye razı olmuyor. Sana Tanrıların bir sırrını daha açıklayacağım" deyince, Gilgames'in kalbi olanca hızıyla atmaya başladı. "İşte şimdi ölümsüzlüğün gizemini bildirecek!" diye büyük bir umuda kapıldı. Utanapistim sözünü sürdürerek, "Dikenli bir ot varmış. Gülün dikenini gibi koparıldığında ellere batıyor, kan içinde bırakılmış. Yalnız bu bitkiyi yiyen yeniden gençleşiyor, eski gücünü kazanıyormuş. Fakat, bu diken gideceğiniz yol üzerinde olan derin bir suyun dibinde bulunuyor. Eğer onu çıkarabilirsen, yeniden gençleşeceksin" dedi.

Gilgames, ölümsüzlük yerine gençliği duyunca biraz bozulmakla beraber, yine çok sevindi. Yeniden genç olacak, hiç olmazsa ömrü uzayacaktı. Bu da çok iyiydi. Bir an önce onu bulabilmek için hemen tekneye atladı ve Urganabi'ye, "Vakit kaybetmeden gidelim" dedi. Çok uzun bir yolculuktan sonra, dikenin olduğu yere geldiler. Gilgames ayağına bir taş bağladı ve suya daldı. Dikenin yerini buldu. Dikenini koparmak hiç kolay değildi. Nereden tutsa dikenler ellerine batıyordu. Canının son derece acımasına rağmen, dikenini kökünden kopardı ve ayağından taşı alarak su yüzüne çıkırdı. Suyun kenarına geldiğinde sevinçten sanki uçuyordu. Gençliğe kavuşacak, eski gücünü bulacak, artık hızlı ölmeyecekti. Fakat, birdenbire yüzündeki sevinç sönüverdi. "Evet" diyordu kendi kendine, "ben gençleşeceğim, ama etrafımda olanlar, arkadaşlarım yaşlı kalacak. O zaman ben gençleşmişim ne önemi var! Bu otu beraberimde olanlarla paylaşırsam, onlar da benimle birlikte gençleşir. Böylece hep beraber yaşarız" diyerek, otu sarıp sarmalayip koltuğunun altına aldı. Bir süre gittikten sonra, hava çok sıcak olmuştı. Gilgames, serinlemek istedi. Elindeki diken çikimini kıyıya bıraktı. Soğuk ve berrak suya kendini attı. Ne kadar iyi etmişti suya girmekle. Büyük bir keyif aldı, serinledi.

Nasil olduysa birden suyun kenarından bir yılan süzülerek geldi ve gelmesiyle otu agzına alması bir oldu. Gilgames, bunu görünce ne yapacağını sasirdi. Bağırıyor, ağlıyor, çığlıklar atıyordu. Fakat, olan olmuş, yılan otu yemis, kabugunu degistirerek, piril piril parlayan bir genç yılan oluvermisti.

Bunun için mi bunca sikintilar çekmiş, yollar yürümüş, ölüm kalim uğrasilari vermisti. Yazık degil miydi ona? Kiyiya oturmuş, bir taraftan ağlıyor, bir taraftan söyleniyordu. Gözlerinden sel gibi yaslar akarken, "Söyle Ursanabi" diyordu, "ben yılanın gençleşmesi için mi sikintiya katlandım? Ellerim onun için mi dikenlerden kana bulandı? Kanımı onun için mi akittim? Görüyorsun, bu kadar sikintiya karsi ben ne kazanabildim? Nese, sevinç yerine yalnız üzüntü ve gözyasi degil mi? Ancak sunu öğrenebildim: Tanrilerin koyduğu kurallar degismiyormuş. Niçin böyle kurallar koymuşlar, onu da aklım almıyor." Gilgames düşünmüyor, söyleniyor, ağlıyordu.

Ursanabi, "Gilgames ağlamak, sizlanmak, söylenmekle bir sey elde edilmiyor. Onun için gel seni Uruk'a götürüyüm. Bundan sonra elinde olan yaşam günlerinin tadını çıkarmaya çalis" dedi.

Tekrar yola çıktılar. Oldukça uzun bir yolculuktan sonra Gilgames tekneden indi. Inerken Ursanabi'ye, "Eger yolun düşüp Uruk'a gelersen, yaptırdığım sehir duvarının üzerine çık ve iyice ona bak! Duvar pismis tuğladan yapılmıştır. Gör onu! Sakin duvarın temelini yedi bilgenin attığını düşünme. Onu ben yaptırdım, ben!" dedi ve "Uruk'u gez, gör. Tapınaklarına gir. Ziggu-rat'ına çık! Bak ne güzel sehirdir benim sehrim Uruk'um" dedi. Bunlari söylerken hepsi gözlerinin önünden geçti. Birden düsmüş omuzlari diklesti, kendine bir güven ve canlılık geldi. Adimlerini siklastirdi. Bir an önce sevgili sehri Uruk'una kavus mak istiyordu artık.

GILGAMES DESTANI'NIN BULUNUSU

Yil 1872. Londra Kraliyet Akademisi'nde, Messer Shmit adında bir İngiliz, verdiği konferansta, Mezopotamya'dan gelen çivi-yazili tabletler arasında, Tufan hikâyesinin yazili olduğu bir tabletin bulunduğunu söylüyordu. Bu haber, dinleyicileri büyük bir heyecana düşürdü. Çünkü ancak Tevat'ta Tanrı tarafından yazdırılmış olduğuna inanılan bu olay, nasıl olur da bir tablette bulunabilirdi? Konusmaci, tablette Tufanla ilgili okunabilen kısımlari anlattıktan sonra, bu Tufan hikâyesinin Gilgames adındaki bir kahramana ait olan destanın son bölümü olduğunu açıkladı. Destan 11 tablet üzerine yazılmışti. Bir de 12. tablet vardı. O da Gil-games'e ait, fakat iki dilde yazılmış baska bir öyküyü kapsiyordu.

Bu tabletler, Mezopotamya'nın kuzeyinde, eski adı Ninive, yeni adı Koyuncuk olan yerdeki kazıdan çıkarılmış Asurbanipal'in kitaplığı arasında bulunmustu. MÖ 700 yıllarında yaşamış olan Asur Krali Asurbanipal'in kitaplığına ait tabletler doğrudan Londra'ya getirilmiş, uzun çalısmalardan sonra yazılar ve diller çözülmüştü. Destanda iki problem vardı. Bunlardan biri, bulunan tabletler binlerce yıl toprak altında kaldıklarından kırılmış, bazı kısımlari yok olmuş, bazı yerleri de okunamaz hale gelmişti. Bunlari tamamlayabilmek için yeni kazılar gerekti.

Diğer problem de, destanın Akadca yazılmış olmasıydı. Fakat destanda geçen sahis ve Tanrı adlari Akad diline ait degildi. Buna göre destan baska bir dilden alınmış veya uyarlanmisti.

Tufan efsanesinin verdiği heyecanla yeni kazıların yapılması saglandı. Mezopotamya'nın çeşitli yerlerinde yapılan bu kazılarda destana ait birçok parça bulundu. Bunlara göre destan 1 000 yıl boyunca en az üç ayri şekilde yazılmışti.

Asurbanipal kitaplığı arasında bulunan tabletlerdeki destan son olarak MÖ 1250 yıllarında Sin-lekke-unninni adında Uruk sehrinden bir bilge rahip tarafından yazılmış ve standart hale getirilmisti. Bunun 8-12 kopyasi yapılarak çeşitli sehirlerin kitaplıklarına gönderilmiş. Asurbanipal kitaplığına ait olanların basında "Her şeyi bilen tablet, Gilgames Serisi, Dünya Krali Asurbanipal'in kitaplığı" şeklinde yazılmaktadır.

Kazılarda bulunan tabletlere göre Akadca olarak yazılan ilk destan Eski Babil çağı denilen MÖ 1800'lerde, ikinci olarak 1600'lerde yazılmış. Bu son yazılanın, Bogazköy'deki Hitit arşivinde Hititçe ve Hurriceye çevrilmiş parçaları ile Suriye'de Uga-rit'te, Filistin'de Megiddu'da bulunan tabletler, destanın Mezopotamya dışına kadar yayıldığını gösteriyor. Bütün bu bulunan tablet parçalarından destan tamamlanmaya çalisildi ve hâlâ çalisil-

makta. Bütün bu çalışmalara karsin 2 900 satir olduğu tahmin edilen destanın ancak yüzde 60'i tamamlanamamıştır. Tamamlanamayan kısımlarına rağmen destan hakkında genel bir fikir edinebiliyor. Gilgames destanının başka bir dilden gelmiş olabileceği problemi de, 1889-1890 yıllarında Güney Mezopotamya'da, eski adı Nippur, yeni adı Niffer olan yerdeki kazılarda çözüldü. Burada Gilgames'e ait bulunan tabletler, Akadcadan tamamiyle ayrı bir dil olan Sümerce olarak yazılmıştı. Fakat bunlar ayrı ayrı öyküleri kapsıyordu. Daha sonra gelen Babilliler bu öyküleri birleştirerek bir bütün destan haline getirmişlerdir.

GILGAMES KİMDİ?

Destana göre Uruk şehrinin kralı olan Gilgames, son derece akıllı, bilgili, gezmis tozmuş, görmüş geçirmiş, san şeref düskünü, acımasız biri. Babası kendinden önce kral olan, sonra Tanrı-lastirilan Lugalbanda, annesi Tanrıça Ninsun'dur. Bu yüzden onun üçte biri insan, üçte ikisi Tanrıymış.

Gilgames zamanında yazılmış bir belge bulunmadığı için yasayip yaşamadığı hakkında kuskular var. Fakat Tufan'dan önce başlayarak, Tufan'dan sonra MÖ 1800 yıllarına kadar saltanat süren kralların yarı tarihsel sayılan listesine göre Gilgames, Güney Mezopotamya'da bulunan Uruk şehir beyliğinin kralı. Bu şehir Tufan'dan sonra yeniden var olan beş şehirden biri. Buraya Tanrılar ilk olarak Güneş Tanrısı'nın oğlu sayılan birini kral yapıyor. Bu kral ile bir kral sülalesi başlıyor. Gilgames bu sülalenin beşinci kralı olarak gösteriliyor listede.

Daha geç zamanda yazılan belgelerde, onun Kuzey Mezopotamya'da bulunan KIS şehrinin kralı Agga (kral listesine göre Gilgames'in çağdasi) ile güç yarısı yaptığı ve Nippur'daki Tanrıça Ninlil Tapınagi'ndeki Tummal'i yapan ve onaran krallar arasında adinin geçtiği görülüyor. Ayrıca tuğlalar ve vazolarda da adı yazılmış. Bunlara göre o bir hayal ürünü kimse olmamalı.

Onun en geç MÖ 2700 yıllarında yaşadığı tahmin ediliyor. O, kral listesine göre 126 yıl yaşamış. Bu kral listesinde Tufan'dan

önce yaşayan sekiz kralın ömürleri binlerce yıl gösteriliyor. Bunu Tevrat'la da aynen görüyoruz. Tufan'dan sonra kral olanların yaşam süresi yavaş yavaş kısaltmaya başlamış. Gilgames'ten sonra gelen oğlu Urlugal'in ömrü 30 yılmiş.

Gilgames destanı kendinden sonra gelen Yunan, Hint ve Kuzey Avrupa destanlarına örnek olmuştur. Destan serüvenlerle dolu. Fakat bu serüvenlerde Gilgames yalnız değil. Ona, bir yabancıymış bir tapınak fahişesi tarafından uygarlastıran Enkidu daima arkadaşlık ediyor. Öyle bir arkadaşlık ki, birbirleri için canlarını verebilecekler. Ayrıca destanda korkunç yaratıklar, Tanrılar, insanlar iç içe; fakat yine de asıl konu insan. Bunda, san ve şerefe düskünlük, yalnızlık, arkadaşlık, sevgi, nefret, intikam, üzüntü, acı çekme ve ölüm korkusu gibi insanlığın bütün duyguları yansıtılmış. Bu yüzden binlerce yıl Mezopotamya'da ve komşu ülkelerde sevilen bir destan olarak varlığını korumuş, her çağdaki insan onda kendini bulmuştur. Gilgames öldükten sonra yeraltı dünyasında Tanrı Anunakiler ve Güneş Tanrısı adına yarıçilik yaptığına inanılmış. Ona dualar edilmiş, sihir ve tütsülerle ondan isteklerde bulunulmuştur (ünlü bir ölüden yardım isteme inancı, zamanımızdaki evliyalara kadar gelmiştir).

Gilgames hakkında çeşitli hikâyeler de uydurulmuştur. Bunlardan biri onun doğumu hakkında olmalıdır. İkincisi de bir krala yazmış olduğu mektup. Bu mektup Güneydoğu Anadolu'da Sul-tantepe'deki kazıda çıkan bir rahibin evinin kütüphanesinde bulunmuştur. MÖ 7. yüzyılda yaşamış bu rahip. Bulunan mektupta Gilgames, adı verilmeyen bir kraldan, arkadaşı Enkidu'ya bir muska yaptırmak için akıl almayacak çoklukta altın, gümüş ve kıymetli taşlar istemiş. Bunun tamamiyle bir saka veya alay olarak yazıldığı kuskusuz...

DESTANIN YAZILDIĞI TABLETLERİN ÖZETİ

Tablet I

Gilgames'in çok bilgili olduğu, çok gezdiği, Uruk duvarını yaptırdığı, tapınakları onarttığı, onları bir tasa yazdırttığı, halka verdiği sıkıntı, Enkidu'nun kirlere yaratılışı, bir tapınak fahişesiyle karşılaştırılması, Gilgames'in gördüğü rüyalar anlatılıyor.

Tablet II

Fahisenin Enkidu'yu insanlastırması, uygarlastırması, Enkidu'nun şehre getirilip Gilgames ile karşılaşması, arkadaşlık ve sedir ormanlarına gidip oradaki ejderhayı öldürme planı.

Tablet III

Ejderha öldürme planından halk, özellikle yaşlılar endişeli. Gilgames'in öleceğinden korkuluyor, caydırmak için uğrasılıyor. Enkidu'ya onu koruması öneriliyor. Annesi Tanrıça onu koruması için Güneş Tanrısı'na dualar ediyor.

Tablet IV

Gilgames ve Enkidu yola çıkma hazırlıkları yapıyorlar, Güneş Tanrısı'na kendilerine yardım etmesi

için yakarıyorlar. Yola çıkıyorlar. Yolda Gilgames rüyalar görüyor. Onları Enkidu yorumluyor. Yolda bir ara Gilgames, bir ara Enkidu korkuyor, fakat birbirlerine cesaret vererek yollarına devam ediyorlar.

Tablet V

Sedir ormanlarına geliyorlar. Ormana yaklastıklarında canavar geldiklerini fark ediyor. Gilgames'i uyutuyor. Fakat yine de Günes Tanrısı'nın da yardımıyla canavari yakalıyorlar. O, öldürmemeleri için yakarsa da aldirmiyor, öldürüyorlar. Ormandan kestikleri ağaçları Fırat Nehri üzerinde Uruk'a gönderiyorlar.

Tablet VI

Uruk'a döndüklerinde Tanrıça Istar Gilgames'e evlenme teklif ediyor. O kabul etmeyince gök bogasını Uruk'a saldırtıyor Tanrıça. Onu da Enkidu ile birlikte öldürüyorlar, hatta sağ kalçasını Tanrıçanın yüzüne fırlatıyor Enkidu. Bunun için Tanrıça ikisini de lanetliyor. Fakat onlar aldirmiyor, sarayda senlikler yapıyorlar.

Tablet VII

Enkidu rüyasında kendisinin cezalandirilacağını görüyor. Hastalanıyor. Onu kirlardan getirenlere lanetler yagdiriyor. Fakat Günes Tanrısı onun haksız olduğunu anlatarak, onu sakinleştiriyor. Enkidu ölüyor.

Tablet VIII

Bu tablet çok kırık. En az 175 satır okunamıyor. Anlatılan yerlerine göre Gilgames arkadasının ölümünden dolayı üzüntülerini agıt şeklinde anlatıyor. Birlikte yaptıkları işleri sayıp döküyor. Herkesin, her şeyin kendisi gibi yas tutmasını söylüyor. Arkadası için bir heykel yaptırıyor.

Tablet IX

Gilgames arkadasının ölümünden sonra kendisinin de öleceğini düşünerek korkuya kapılıyor ve ölümsüzlüğü aramak ve biraz huzur bulmak için yollara düşüyor. Bir dagda akrep görüntüsünde insanlara rastlıyor. Onların dagın kapisini açmalarıyla karamikler içinde yoluna devam ederek bir mücevher bahçesine geliyor.

Tablet X

Gilgames yoluna devam ederek deniz kenarına ulasıyor. Orada bulunan içki evini isleten kadınla karsilasiyor. Ona ne aradığını söylüyor. Kadın bundan vazgeçmesini, kimsenin ölümsüzlüğü bulamadığını, elinde olan günlerin tadını çıkarmasını öneriyor. Gilgames'in israri üzerine onu ilk ve son ölümsüzlüğü bulan adamın yanına götürerek kayıkçıyı gösteriyor. Kayıkçı, kürekler hazırlattırıyor Gilgames'e. Birlikte denizi geçiyorlar, çok tehlikeli yer olan ölümlerin götürüldüğü sudan da geçerek Tanrıların cennetine, ölümsüzlüğü bulan Utanapistim'in bulunduğu yere ulasıyorlar. Gilgames, Utanapistim'e bütün basından geçenleri anlatıyor ve arkadası gibi ölmek istemediğini, kendisi gibi ölümsüz olmak istediğinden ona geldiğini söylüyor. Utanapistim bunun olmayacağını, çünkü ölümsüzlüğü Tanrıların ona verdiğini, onların bir daha böyle bir şey yapmayacaklarını anlatmaya çalışıyor.

Tablet XI (En İyi Korunmuş Tablet)

Utanapistim, Gilgames'e ölümsüzlüğü nasıl bulduğunu anlatıyor: Tanrılar, toplantılarında, bir tufan yapıp bütün yarattıklarını ortadan kaldırmaya karar veriyorlar. Bilgelik Tanrısı ona durumu bildirip bir gemi yaparak ailesini ve mümkün olanları kurtarmasını söylüyor. Utanapistim söylenenleri yapıyor. Tufan basıyor, altı gün yedi gece sürüyor. Yedinci gün gemiden çıkarak Tanrılara kurban sunuyor. Tufana karar veren Tanrı yaptığı suçta karsilik Utanapistim'e ölümsüzlüğü veriyor.

Gilgames'e ye-

di gün uykusuz kalma testi yapıyor. Onu da basaramıyor. Geri dönerken bos elle gitmemesi için Utanapistim ona su altında olan gençlik otunu bulursa hiç olmazsa yeniden gençleşebileceğini söylüyor. Gilgames otu buluyor, fakat onu da yılan yiyor. Tamamiyla hayal kırıklığına ugramis olan Gilgames büyük bir üzüntüyle sehrine geri dönüyor.

Tablet XII

Daha önce belirttiğimiz gibi, bu tablette yazılanlar Gilgames destanına ait değil. O "Gilgames, Enkidu ve Yeraltı Dünyası" olarak adlandırılan ayrı bir Gilgames öyküsü. Sumerce ve onun Akadcaya çevirisini kapsıyor. Konusu şöyle: Gilgames'in tukku ve mukusu yeraltına düşüyor. Onu nasıl çıkaracak diye üzülürken, Enkidu gidip onu alacağını söylüyor. Gilgames ona yeraltına giderken, orada onu yakalamasınlar diye temiz elbise giymemesini, sevdiği kadını ve çocuğu öpmemesini, sevmediklerini dövmemesini ve bunlara benzer kuralları yapmamasını öneriyor. Fakat Enkidu

yeraltına gidince bu kurallara aldiris etmediği için orada yakalanıyor ve disari çıkamıyor. Gilgames buna çok üzülüyor, Tanrılara onu çıkarmaları için başvuruyor. Hiçbiri yardım etmiyor. Yalnız Bilgelik ve Okyanusların Tanrısı Ea yeraltına bir delik açtırarak Enkidu'nun hayalinin çıkmasını sağlıyor. Orada iki arkadaş kucaklıyor. Gilgames ona yeraltında ne gördüğünü soruyor. O da toz ve kurtlar sarmis vücutları gördüğünü söylüyor. Bir oğlu olanı gördün mü, ne yapıyordu sorusuna, duvara sokulmuş çivide ağladığını, yedi oğlu olanın ise Tanrılar meclisinde oturduğunu anlatıyor. Dünyada kimsesi olmayanlar veya onlara kurban vermeyenlerin ölümleri yerlerde sürünüp artıkları yiyorlarmış. Tablet, başlangıcı gibi son buluyor.

Sümerce Olarak Yazılmış Gilgames Destanları

1. Gilgames ve Agga
2. Gilgames ve Huvava (Humbaba)
3. Gilgames ve Gök Bogasi
4. Gilgames, Enkidu ve Yeraltı Dünyası
5. Gilgames'in Ölümü (ne yazık ki, bu çok kırıklı olduğundan anlaşılmıyor).

MUAZZEZ İLMİYE ÇIĞ
Gilgameş
Tarihte İlk Kral Kahraman

Sumerolog Muazzez İlmiye Çığ'ın kaleme aldığı bu kitap,
Sumerlilerin bundan binlerce yıl önce yaşamış olan
kahraman kralı Gilgameş'in serüvenlerini kapsayan bir öyküdür.

Bu öyküde yer alan konular,
Gilgameş'in yaşadığı çağdan itibaren yüzyıllar boyunca
ağızdan ağıza geçtikten sonra
çiviyazısıyla destan halinde tabletlere yazılmıştır.
Babililer, Sümerce yazılmış tek tek konuları,
Akad dilinde bir bütün destan haline getirmişler.
Çığ, Sümerce yazılıp destana alınmamış öyküleri,
XII. tablette yazılanları ve destanda bulunmayan,
fakat Akadca şiir halinde yazılmış
Gigameş'in doğumunu anlatan öyküyü de kitabına ekledi.
Böylece Gilgameş destanının tümünü ve
Gilgameş'e ait yazılan bütün konuları bir araya toplamış oldu.
Tutkuları, sevinçleri, acıları, umutları ve hayal kırıklıklarıyla
bugüne bağlanan tarihin ilk kahraman kralını,
Sumerolog Çığ'ın akıcı anlatımıyla tanıyacaksınız.